

Ambrus Rita Anna

Adóigazgatás és a sharing economy adórendszerbe illesztése Észtországban

Bevezetés

Egy ország adórendszerét a bevezetett adónemekhez kapcsolódó adóterhek, valamint az adóeljárások összessége jellemzi. A kutatások szerint az adóalanyok számára az adóügyintézés egyszerűsége legalább olyan meghatározó tényező, mint az adófizetési kötelezettség nagyságrendje. Az átlátható szabályozási rendszer előnyös az adóalanyok és az adóhatóság számára is, ami megteremti az alapját annak, hogy a két fél között ne az ellenőrző és a szankcionáló jelleg domináljon.

Az európai országokban alkalmazott – gyakran meglehetősen bonyolult – adóigazgatási gyakorlatok között üdítő példát mutat Észtország, amely az adóeljárások egyszerűségével és az adóigazgatás magas színvonalával egy olyan adókörnyezetet alakított ki, amely nemcsak a hazai adóalanyok működését könnyíti meg, hanem a külföldiek számára is vonzó. Az innovatív ötletek rugalmas hozzáállással párosulnak, így a szinte teljeskörűen digitalizált ügyviteli folyamatok az adminisztrációs terhek minimalizálását eredményezték. Ennek előnyét a működő vállalkozások is élvezik, de bátorítóan hat azokra is, akik csak fontolgatják a vállalkozás megkezdését, így nem véletlen, hogy az ezer lakosra jutó startupok száma Észtországban a harmadik legmagasabb Európában.¹

Az Észtországban végbement változásokról a médiában már-már futurisztikusnak tűnő jelzőket olvashatunk, ezért a tanulmány elsődleges célja, hogy feltérképezze a rendszerváltást követő fejlődést és az aktuális adójogi szabályozást, hogy objektív képet adjon a címben megjelölt témában.

A kormányzat és az adóalanyok sikeres együttműködését példázza a sharing economy legalizálása, amelynek folyamatában valamennyi érintett fél részt vett. Az ehhez kapcsolódó legfontosabb kérdések és lehetőségek bemutatása ezért az online platformon működő, utazásmegosztó szolgáltatást nyújtó Észtországban alapított startup, a dinamikusan növekvő Taxify nevű vállalkozás tevékenységét érintő szabályokon, ezen belül is elsődlegesen az adókötelezettségeken keresztül történik.

¹ Kovács Ádám: Forradalom zajlik egy kis európai országban – Nyolcszorosára nőhet az állampolgárai száma. *Portfolio.hu*, 2017. szeptember 25.

Az alkalmazott módszertan

Az észtországi adóigazgatási eljárás részletes áttekintését megelőzően szükségesnek tartottam a tagállam pozicionálását a többi európai uniós országban alkalmazott gyakorlathoz képest. A tagállamok adórendszerét ugyanis nemcsak az ország belső gazdasági-társadalmi fejlődése befolyásolja, hanem ezzel párhuzamosan és egymással kölcsönhatásban a versenyképessége fenntartásának, fokozásának igénye, valamint az Európai Unió adópolitikájának alakulása is. Az összehasonlító elemzéshez elsődleges támpontul az Eurostat és OECD adatbázisa, illetve az ezekre épülő nemzetközi vizsgálatok szolgáltak. Az OECD által alapított Adóadminisztrációs Fórum, a Tax Foundation nevű szervezet, a Világbank és a PricewaterhouseCoopers csoport, valamint hazai és külföldi szakemberek által végzett kutatásokból származó szekunder információk szintetizálásával számba vettem azokat a szempontokat, amelyek meghatározók lehetnek az adókönyvet kialakításakor mind a kormányzat, mind pedig az adóalanyok oldaláról.

A független észt állam fejlődésének releváns jellemzőit, valamint ezek változását az észt és külföldi tudományos folyóiratokban, szaklapokban megjelent publikációk alapján tanulmányoztam, kiemelve a determináló és innovatív folyamatok mellett a nehézségeket is. Észtország aktuális adóigazgatási sajátosságainak feltérképezéséhez a vonatkozó törvények – ezek közül is a témához legszorosabban kapcsolódó Taxation Law és Income Tax Law – mellett az észt kormányzati információs portál (Uks e-riiki) és az észt adó- és vámhivatal (Maksu- ja Tolliamet) angol nyelven is elérhető honlapjának (eesti.ee/en és emta.ee/en) tájékoztató anyagait tanulmányoztam át. A pontos kép kialakításához Hannes Udde, az észt adó- és vámhivatal szolgáltatási osztályának vezető specialistája nyújtott segítséget.

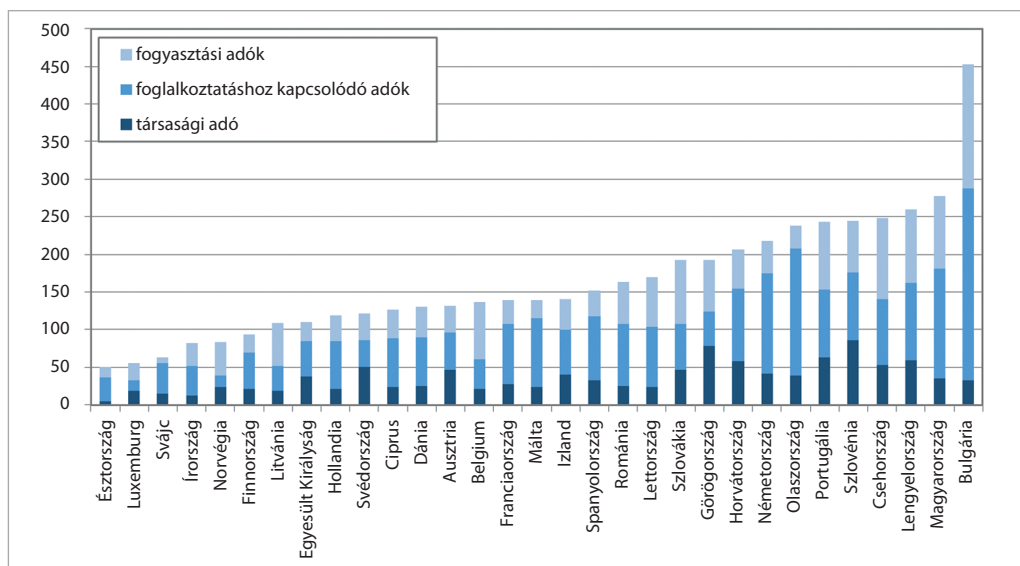
A sharing economy szabályozása számos országban áthatolhatatlan falakba ütközött, Észtország viszont a lehető legrugalmasabb módon, az elérhető előnyökre fókuszálva legalizálta. Az új típusú vállalkozásokkal szemben megnyilvánuló nehézségeket nemcsak a média, hanem a szakirodalom is górcső alá vette, így többféle megközelítés feldolgozásával világítottam rá a legfontosabb problémákra. A sharing economy adóztatásának bemutatásához egy olyan vállalkozást választottam, amelynek három fiatal alapítója nem rettent vissza a kihívásoktól, és ma már nemcsak Európa számos országában, hanem a Dél-afrikai Köztársaságban is komoly piaci tényezővé vált. A Taxify Kft. dinamikus növekedését eredményező üzletpolitika, a sofőrökre vonatkozó szerződési feltételek és különböző szabályzatok megtalálhatók a cég honlapján, az adóbevallás főbb adatait pedig az észt adó- és vámhivatal által közzétett jelentések alapján rendszereztem. A cég ügyvezetője, Markus Villig rendszeresen ad interjúkat, valamint blogjában is kitér a vállalkozást érintő kérdésekre, tájékoztatva a jelenlegi és a potenciális munkatársakat, ügyfeleket, üzletfeleket, versenytársakat, valamint az elemzőket lehetőséget biztosítva a megalapozott következtetések levonására.

Az adóigazgatás és versenyképesség

Az OECD által 2002-ben létrehozott Adóadminisztrációs Fórum célja, hogy a részt vevő országok képesek legyenek azonosítani, megvitatni és befolyásolni a trendeket, valamint új ötleteket dolgozzanak ki az adóigazgatási struktúra javítására. Ennek érdekében folyamatos és széles körű konzultációt folytatnak valamennyi érintett szereplő bevonásával (adóalanyok, adótanácsadók, adópolitikai döntéshozók) regionális és globális szinten is, valamint bemutatják a legmodernebb technológiára épülő adóigazgatási rendszereket.²

A PricewaterhouseCoopers (PwC) által 13. alkalommal megjelentetett *Paying taxes* című kiadvány 2018-as száma külön fejezetet szentel a digitális technológiák adóztatási folyamatban történő alkalmazásának, kiemelve, hogy az adópolitika érvényesülése csak megfelelően informált adóhatóság esetén lehet hatékony.³

Az aktuális elemzésbe bevont 190 ország közül Észtország a negyedik az adózási környezet alapján. A komplex összehasonlító áttekintés egy közepes méretű típusvállalkozás teljes adóterhelését, az adófizetési kötelezettségek számát, az adóadminisztrációra fordítandó órák számát, valamint az úgynevezett *post-filling* indexet tartalmazza. A vizsgálatok során a szerzők megállapították, hogy az észt vállalkozásoknak kell a legkevesebb időt az adóadminisztrációval tölteniük (1. ábra), valamint az áfa- és a társaságiadó-bevallások összeállításához, feldolgozásához, ellenőrzéséhez és a visszaigényelt adó kiutalásához szükséges együttes időigény is Észtországban a legrövidebb.



1. ábra: Az adóbevallások kitöltéséhez szükséges idő Európában, óra/év

Forrás: PwC: *Paying taxes 2018*. PwC Netherlands – World Bank Group, 2018 alapján a szerző szerkesztése

² OECD: *Tax Administration 2017: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies*. Paris, OECD Publishing, 2017.

³ PwC (2018): i. m.

Az elektronikusan továbbított adatokkal nemcsak az adóalanyok, hanem a központi nyilvántartások oldaláról a kormányzat költsége is csökken, hiszen rövidül az adatok feldolgozásához, kezeléséhez, valamint a hibák kijavításához szükséges idő is. Észtország az elmúlt tíz évben mintegy 20 millió euróból fejlesztette az adóigazgatásban alkalmazott szoftvereket, ezzel párhuzamosan az észt adó- és vámhivatal alkalmazottainak a száma 40%-kal csökkent.⁴ Az OECD által készített összesítés⁵ szerint az európai országok többségében minden 100 euró adóbevételből 0,5–1,5 eurót fordítanak a kapcsolódó adminisztrációs költségekre, míg Észtországban ennél alacsonyabb összeget, átlagosan 40 centet kell a hatóságoknak erre költeniük.

Az adózási környezet összevetéséhez számos további – részben hasonló szempontokat is vizsgáló – elemzés készült. A Tax Foundation nevű szervezet által számított Nemzetközi Adózási Versenyképességi Index (ITCI) célja annak mérése, hogy egy adott ország adórendszere milyen mértékben illeszkedik az adópolitika két fontos aspektusához: a versenyképességhez és a semlegességhez. A versenyképességi index az adóterheket és az elvonás szerkezetét is figyelembe veszi. Az OECD-országok között egymás után a negyedik évben Észtország versenyképességi indexe a legmagasabb. Ebben nagy szerepe van egyrészt annak a sajátos megoldásnak, hogy a vállalkozások jövedelméből csak a felosztott/kivett jövedelmeket adóztatják, másrészt a területi elvet alkalmazva – néhány korlátozással – mentesíti az észt vállalkozások külföldön szerzett profitját a hazai adófizetés alól.⁶

A vonzó adókönyezet megteremtése egyaránt fontos a hazai gazdasági szereplők tevékenysége és a külföldi vállalkozásoknak felkínálható befektetési helyszín biztosítása szempontjából is. Az európai országokat vizsgálva azonban Nagy egyrészt arra a következtetésre jutott, hogy az adóversenyben a szabályozás kiszámíthatósága és stabilitása legalább annyira fontos szempont, mint az effektív adókulcsok, másrészt az adórendszer versenyképessége és a tőkebeáramlás között nincs feltétlenül szoros kapcsolat.⁷ A 2. ábra arra hívja fel a figyelmet, hogy a kedvezőtlen adózási feltételek ugyan nyilván nem vonzóak, de az adókönyezet szerepe lényegesen kisebb, mint amit általában tulajdonítanak neki.

Az ábrán jól látszik, hogy annak ellenére, hogy Észtország adókönyezete (az összehasonlításokban általában használt mutatók alapján) a legversenyképesebb, 2015-ben nem ez az ország volt a működőtőke-áramlás célpontja. A teljes képhez azonban hozzátartozik az is, hogy 2010-ben például a GDP 7,73%-át, 2012-ben pedig a 6,67%-át adta a beáramló működő tőke,⁸ vagyis az elmúlt néhány év átlagát tekintve Észtország pozíciója lényegesen jobb a 2015. évinél.

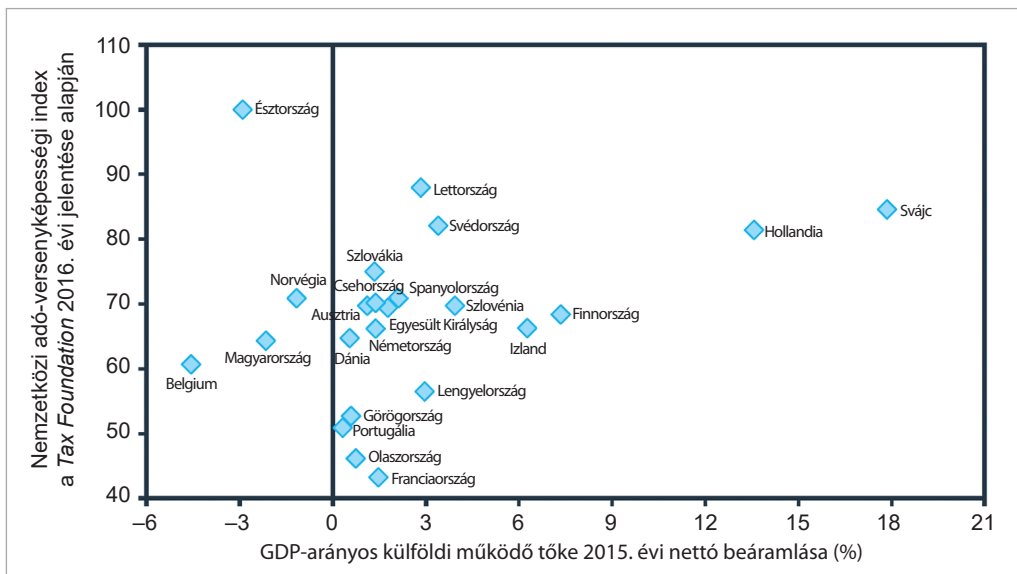
⁴ Kovács (2017): i. m.

⁵ OECD: *Tax Administration 2015: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies*. Paris, OECD Publishing, 2015.

⁶ Kyle Pomerleau et al.: *International Tax Competitiveness Index 2017*. Washington, D. C., Tax Foundation, 2017.

⁷ Nagy László: Az adórendszer hatása a vállalati versenyképességre és a tőkebeáramlásra. Nemzetközi összehasonlítás a közép-kelet-európai térségben. *Pénzügyi Szemle*, 62. (2017), 1.

⁸ Nagy (2017): i. m.



2. ábra: Az adó-versenyképesség és a GDP-arányos külföldi működő tőke beáramlásának kapcsolata Európában, 2015
 Forrás: Nagy (2017): i. m.

A nemzetközi tőke mozgások esetében vonzó az a lehetőség is, amelyet az egyes országok adórendszere, illetve a kiskapuk kihasználása kínál, és a határokat átlépő tevékenységgel kihasználhatók az egyes adórendszerek közti különbségek. Ilyen esetben adóelőnyt realizálhatnak a kizárólag belföldön tevékenykedőkkel szemben, így a versenyegyenlőség csorbulhat.⁹

Ezért az uniós adópolitika kiemelt célkitűzése az adócsalás és az adókikerülés elleni küzdelem is. Az uniós összesítések alapján évente mintegy egybillió euróra tehető az adókijátszás miatt be nem folyt adóbevételek.¹⁰ A digitális információcsere az adóelkerülési lehetőségeket is szűkíti, és hatékonyabbá teszi az adóellenőrzési folyamatokat is. Az OECD *Tax Administration 2017* című kiadványában¹¹ kiemeli a sharing economy adókockázatát is leginkább abból adódóan, hogy az új piaci belépők között minden bizonnyal megpróbálnak többen a feketegazdaságban maradni. Megoldást jelenthet, ha a hatóságok széles körű információval rendelkeznek a különböző tranzakciókról. Az Egyesült Királyságban például olyan szoftvert használnak, amely összegyűjti és rendszerezzi a különböző webes felületek adatait, és figyeli a trendeket egy bizonyos helyen vagy üzleti szektorban.

A jelentős digitális fejlesztésekkel értékes idő takarítható meg mind a kormányzat, mind a vállalkozások, mind pedig az állampolgárok számára. Az Észtországban bevezetett sikeres, hatékony és biztonságos e-szolgáltatások példaként szolgálhatnak

⁹ Herich György: *Adó 2017. Magyarzatok*. Pécs, Penta Unió, 2017.

¹⁰ Dario Paternoster: *General Tax Policy*. Strasbourg, European Parliament, 2018.

¹¹ OECD (2017): i. m.

más országok számára is, hiszen a 2017. május végén Tallinnban tartott e-kormányzási konferencián 115 ország képviselője vett részt. Az Európai Unió Tanácsának 2017. július 1-jétől december 31-ig tartó időszakában pedig az észti elnökség munkájának egyik prioritásaként a digitális társadalom fejlesztését fogalmazta meg, elősegítve a határokon átnyúló biztonságos adatáramlást és a hatékony e-kormányzást az Európai Unióban.¹²

Az észti gazdasági környezet fejlődésének két fontos aspektusa

Az Észt Köztársaság (újbóli) függetlenségét 1991. augusztus 20-án kiáltották ki (először 1918. február 24-én). A rendszerváltást követően az újonnan létrejövő kormányzat számára gyorsan világossá vált, hogy az adott gazdasági helyzetről a szűkös erőforrások következtében kevés lehetőség kínálkozik az elrugaszkodásra. Ennek ellenére egy rövid átmeneti időszakot követően az ország viszonylag gyorsan magára talált, köszönhetően egyebek mellett annak is, hogy Lettországhoz és Litvániához hasonlóan mindvégig megőrizte nemzeti identitását. Az említett három országot gyakran említik összefoglalóan balti országoknak, de annak ellenére, hogy mind a társadalmi, mind pedig a gazdasági összefüggések terén sok közös vonás mutatkozik, lényeges különbségeket is kiemelhetünk.

A 90-es évek elején több tanulmány is „fénylő csillagként” írta le Észtországot, míg például Litvánia gazdasági teljesítménye igencsak visszafogott volt.¹³ Az észti fejlődés feltételeinek alapja a szovjet időszakig nyúlik vissza, viszont hasonló bázis a másik két ország esetében a szakirodalom szerint nem jött létre.

Az észti nyelv sokkal több közös vonást mutat a finn, mint az orosz nyelvvel, és a rendszerváltást követően elsősorban a finn demokrácia és a finn piacgazdaság szolgált mintául a telekommunikációs csatornákon keresztül. Az erőteljes oroszosítás a lakosság összetételén nyomot hagyott, hiszen a népesség megközelítően egynegyede orosz, de az észti nyelvű oktatás teljes struktúráját megőrizték.¹⁴ Az ország hivatalos nyelve az észti, de a közigazgatáshoz kapcsolódóan szinte minden törvény és egyéb jogszabály elérhető orosz és angol nyelven is. Az adóhivatal oldalán (emta.ee) az adótörvényeken kívül a különböző tájékoztató anyagok jelentős része megtalálható oroszul és/vagy angolul.

Digitalizált közigazgatás

Az önállósodást követően a fejlődés egyik pillérét az információtechnológiai fejlesztés jelentette. A fiatal kormány egyik fő célja volt ugyanis a modern kormányzati szolgáltatá-

¹² EU2017.EE: *Programme of the Estonian Presidency of the Council of the European Union*. 2017. július 1. – 2017. december 31. Európai Tanács, 2018. 19–22.

¹³ Zenonas Norkus: Why Did Estonia Perform Best? The North–South Gap in the Post-Socialist Economic Transition of the Baltic States. *Journal of Baltic Studies*, 38. (2007), 1.

¹⁴ Estonica: Changes in Estonian Economy in the 1990s. In *Estonica – Encyclopedia about Estonia*. Eesti Instituut, 2010.

sok kiépítése, valamint a gyenge infrastruktúrát feledtető versenyképes környezet megteremtése a befektetők számára. A biztonságos kormányzati adatszerezrendszer első verziója 2001-ben indult. Az *X-Road* azonban mára nemcsak a kormányzati és a vállalati kommunikáció útvonala, hanem komplex digitális adatbázisul szolgál. Több mint 900 szervezet és vállalkozás használja naponta, és a szakértők becslése szerint ez a rendszer évente több mint 820 év (!) munkaidőt takarít meg a kormányzat és az állampolgárok számára.¹⁵ Mivel az X-Roadon átment összes üzenet jogilag elektronikus pecséttel rendelkezik, bármelyik fél fel tudja használni a lekérdezett adatokat például digitális dokumentumok cseréjéhez, igazolásként vagy a bíróságon, hiszen eredetük mindig ellenőrizhető.¹⁶ A parlamenti ülések teljes szövege – beleértve az adótörvények vitaanyagát is – azonnal megjelenik a kormányzati portálon, amely elérhető a lakosság és a vállalkozások számára is, így növelve a demokráciát, a közösség részvételét a döntéshozásban. Természetesen ezzel a lehetőséggel csak akkor tudnak élni az állampolgárok, ha a feltételek az ő oldalukról is biztosítottak. A technikai háttér kiépítése érdekében gyors ütemű fejlesztés valósult meg. 1997-re Észtország lakosságának 40%-a,¹⁷ tíz évvel később pedig a háztartások közel kétharmada rendelkezett internettel. 2000-ben Toomas Hendrik Ilves, az ország akkori elnöke az internethez való hozzáférést alapvető emberi jogként deklarálta, így mára a teljes lefedettségnek köszönhetően bárki ingyenesen böngészhet az interneten, a wifi hot spotoknak köszönhetően nemcsak otthon, hanem útközben is.¹⁸

A papíralapú ügyintézés a múlté, az adminisztráció szinte teljeskörűen digitalizált az anyakönyvi nyilvántartástól az ingatlanok nyilvántartásáig, és elektronikusan működik az adóigazgatás mellett az egészségügyi ellátás is. A szolgáltatások igénybeviteléhez minden 15 év feletti elektronikus személyi igazolvánnyal rendelkezik (e-ID). Az első szériát még kissé értetlenkedve fogadták, és „jégvakarónak” csúfolták, a folyamatos fejlesztés következtében mára azonban a mindennapi élet részévé vált. Nemcsak azonosításra szolgál, hanem az integrált funkcióknak köszönhetően adó- és tb-kártya is, de a tömegközlekedést is ezzel tudják igénybe venni, valamint elektronikus aláírással bármilyen ügyintézés lebonyolítható, sőt a legújabb, SIM-kártyás változattal az elektronikus szolgáltatások mobiltelefonról is elérhetők.¹⁹ A rendszer továbbfejlesztésének lehetőségét már a kialakításkor fontos elvárásként fogalmazták meg. A digitális kiterjedtség gyenge pontjainak kiküszöbölésére pedig a 2007-es kibernetikai támadást követően különösen nagy gondot fordítanak, számos törvénymódosítást és szervezeti változtatást vezettek be a rendszer megerősítése érdekében.²⁰

A technikai feltételek biztosítása mellett fontos az is, hogy az állampolgárok képesek és készek legyenek használni a digitális vívmányokat. A kormány első lépésként a leg-

¹⁵ Heiko Vainsalu: How do Estonians Save Annually 820 Years of Work Without Much Effort? *E-estonia.com*, 2017. december.

¹⁶ *X-Road*.

¹⁷ Robert Schwarc – Arsalá Deane: Deploying E-government Programs: The Strategic Importance “I” Before “E”. *Info*, 5. (2003), 4.

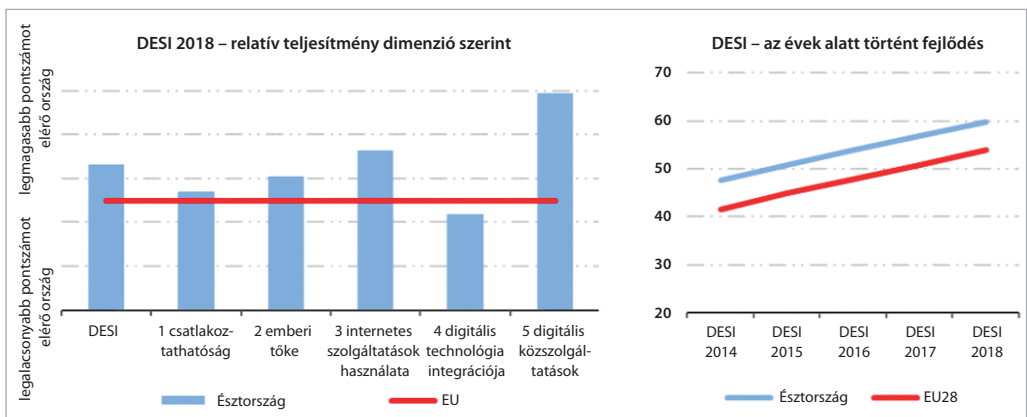
¹⁸ Kovács (2017): i. m.

¹⁹ Ignác István: Az észt csoda titka. *Világgazdaság*, 2016. július 19.

²⁰ Christian Czosseck et al.: Estonia after the 2007 Cyber Attacks: Legal, Strategic and Organisational Changes in Cyber Security. *Cyber Warfare and Terrorism*, 1. (2011), 1.

fiatalabbak és a legfogékonyabbak felé fordulva a közoktatásba is beépítette a korszerű eszközöket. 1998-ra az ország iskoláinak valamennyi osztályterme rendelkezett számítógéppel és internettel is, a diákok pedig a „programozó tigrisek” tanmenet alapján tanulják a számítástechnikát.²¹ Az oktatásra általában is nagy hangsúlyt fektetnek, amely nemzetközi összehasonlításban rendkívül hatékonyan minősíthető. A háromévente sorra kerülő PISA-felmérés legutóbbi publikált²² eredményei alapján az észt 15 éves korosztály természettudományos, matematikai és szövegértési kompetenciái Európában a legjobbak (a 2018-as teszt eredménye még nem jelent meg).

Az Európai Bizottság által meghatározott DESI- (digital economy and society index) mutató alapján Észtország „digitális teljesítménye” évek óta meghaladja az uniós átlagot,²³ amiben legnagyobb szerepet éppen a közigazgatás kiemelkedően magas digitalizációs szintje játszik (3. ábra).



3. ábra: A digitális gazdaság és társadalom fejlettségét mérő mutató (DESI) alakulása

Forrás: European Commission (2018): i. m.

A folyamatos fejlődés legújabb kihívásaként „nemzeti mesterségesintelligencia-stratégia” készül. Az előkészületeket Siim Sikkut, az észt kormányzat informatikai vezetője koordinálja az Ernst & Young javaslatára építve. A tervek szerint már 2019 tavaszától használható lesz a rendszer a munkaügyi nyilvántartások, valamint a nyugdíjakkal kapcsolatos ügyintézés során, majd lépésről lépésre a közszféra további területeinek automatizálása valósulna meg.²⁴

A digitális szektor dinamikus terjedése következtében a becslések alapján jövőre már 37 ezer IT-szakember hiányzik az észt munkaerőpiacról, ezért a Career Hunt projekt

²¹ Kovács (2017): i. m.

²² OECD: *PISA 2015. Results in Focus*. Paris, OECD, Programme for International Students Assessment 2015 Survey, 2016.

²³ European Commission: *Digital Economy and Society Index (DESI) 2018 – Country Report Estonia*. Brussels, 2018. május.

²⁴ Sara Castellanos: Estonia’s CIO Tackles AI Strategy for Government. *The Wall Street Journal*, 2018. november 28.

keretében 16 országból (köztük Magyarországról is) toborozták 2018 őszén a potenciális jelölteket, többek között a később részletesen bemutatott Taxify vagy a Swedbank számára.²⁵

A modern adórendszer kialakítása

Az egykulcsos adórendszer felé Európában elsőként a balti államok nyitottak, Észtország és Litvánia 1994-től, Lettország 1995-től vezette be. Észtországban az új, 26%-os személyijövedelemadó-kulcs a korábbi progresszív rendszer átlagához közelített, és ezzel azonos mértékre, 9%-kal csökkent a társasági adó kulcsa is. Ezzel párhuzamosan az adókedvezmények köre is jelentősen szűkült. Litvániában és Lettországban a személyi jövedelemadó új kulcsa a korábban alkalmazott legmagasabb mértéken valósult meg, ami Litvánia esetében a társaságokét meghaladó terhelést jelentett. A három ország adóreformjának tehát közös vonása, hogy a személyijövedelemadó-rendszer átalakításához egy meglehetősen magas adókulcsot választottak. Az *egykulcsos* elnevezés azonban nem pontosan fedti a valóságot, hiszen mindhárom országban meghatározták az adómentes jövedelem összegét is: Litvániában megháromszorozták, kisebb mértékben Észtországban és Lettországban is emelték az előző évihez képest.

Észtországban a magánszemélyek jövedelméhez kapcsolódó adókulcs tíz éven keresztül nem változott. 2005-ben 24%-ra, majd évente 1–1%-kal csökkent, de a 2008-as pénzügyi válság miatt a további mérséklést elhalasztották, pedig az előzetes tervek szerint 2012-ig 18%-ra süllyedt volna. Az adócsökkentésre végül 2015-ben került sor, és jelenleg is 20%-os adókulcs van érvényben (Income Tax Law 4. §). Az észt kormányzat azonban nemcsak az adóintézkedéssel igyekezett a válság hatásait csökkenteni, hanem a közkiadásokat is jelentősen visszafogta.²⁶ A személyi jövedelemadó a központi költségvetés bevétele, de egy részével a helyi önkormányzatok gazdálkodhatnak, így 2015-ben például a bevételek 11,4%-át utalta át részükre az adóhivatal.²⁷

A 2000-től bevezetett adóreformmal ismét a figyelem középpontjába került Észtország. Az átalakítás egyik fontos eleme az elmaradt régiók felzárkóztatását célzó kedvezmény, a legtöbbet vitatott pontja pedig a hagyományosan értelmezett társaságiadó-terhek megszüntetése volt. Az új rendszer ugyanis a vállalkozások jövedelméből csak az osztalékként (vagy bérként) kifizetett részt adóztatja (aktuálisan, azaz 19 évvel a bevezetést követően is). Pozitívumként kiemelhető, hogy a vállalkozásoknál hagyott jövedelem megteremti a lehetőségét a további befektetéseknek. Az ellenérvek között szerepelt, hogy a szokatlan gazdasági megközelítéssel a potenciális külföldi befektetők esetleg nehezen azonosulnak, így gátja lehet a tőkebeáramlásnak. Az uniós csatlakozás küszöbén kérdésként fogalmazódott meg az is, hogy az új szabályozás mennyiben minősíthető

²⁵ Hermann Ildi: Észtország magyar IT-szakembereket csábít. *Index.hu*, 2018. szeptember 7.

²⁶ Ringa Raudla – Rainer Kattel: Why Did Estonia Choose Fiscal Retrenchment after the 2008 Crisis? *Journal of Public Policy*, 31. (2011), 2.

²⁷ Anita Puzule: Assessment of Direct Taxation Instruments. *Journal of Social Sciences*, 1. (2015), 7.

EU-konformnak – annak ellenére, hogy az Európai Unió direktívái nem tartalmazznak erre vonatkozó kötelező előírást. A gyakorlati megvalósíthatósággal kapcsolatban szintén kétegy merült fel az elemzők részéről.²⁸

A fel nem osztott nyereség adómentessége minimálisan halasztott adóként is értelmezhető, hiszen adókötelezettség csak az osztalék kifizetése után merül fel (az osztalék után azonban – hasonlóan a magánszemélyek más jövedelmeihez – havonta, a tárgyhót követő 10. napig esedékes). Finn kutatók számításai alapján Észtországot egyenesen adóparadicsomnak nevezték, megállapítva, hogy az észt leányvállalatok azzal, hogy csak a felosztott eredmény után fizetnek adót, a marginális nyereség tekintetében adóelőnyhöz juttatják az anyavállalatot.²⁹ Az állandó telephely eszközeinek átadása nem rezidens anyavállalat vagy holdingtársaság részére kifizetett osztalékként adózik. Az „adóparadicsomi” jelző különböző fórumokon azóta is rendre előkerül. Legutóbb például Sven Mikser, Észtország külügyminisztere reagált az ukrán kormányzat által nyilvánosságra hozott azon listára, amely (Litvániával együtt) Észtországot is az adóparadicsomok között tartja számon, majd pedig a francia *l'Express* oldalán megjelent cikkhez kapcsolódóan Dmitri Jegorov, az észt pénzügyminisztérium adó- és vámpolitikai államtitkára részletezte, hogy miért csalódnának azok, akik az adóelőny miatt választanák Észtországot.³⁰

A vállalkozások beruházási tevékenységének ösztönzése érdekében 2019-től csak 14%-os jövedelemadót kell fizetni abban az esetben, ha az osztalékfizetés összege nem haladja meg az előző három évben kifizetett osztalék átlagát, vagyis a profitmegosztás során az általános arány (20/80) helyett csak 14%-ot von el az állam.³¹

Az észt „high-tech” adórendszer főbb elemei napjainkban

A modern adórendszer kialakítása során a kormányzat mindvégig törekedett az adóalanyok érdekeinek szem előtt tartására (is), hogy mind a magánszemélyek, mind pedig a vállalkozások számára elfogadható adókönyvet hozzon létre. Ennek az alapelvnek az érvényesülését mutatja az is, hogy Észtországban mindössze nyolc állami és hat helyi adónemhez kapcsolódhat adókötelezettség.³² Ezek mellett az elvonások mellett társadalombiztosítási alapokhoz történő befizetéssel kell még számolniuk a munkáltatóknak, illetve a munkavállalóknak.

Az alábbi négy alfejezet a rendszer négy meghatározó elemére fókuszál.

²⁸ Romualdas Ginevičius – Manuela Tvaronavičienė: Globalization Processes in Baltic Countries: Analysis of Trends in Lithuania, Latvia and Estonia. *Journal of Business Economics and Management*, 4. (2003), 1.

²⁹ Seppo Kari – Jouko Ylä-Liedenpohja: Cost of Capital for Cross-border Investment: The Fallacy of Estonia as a Tax Haven. *Baltic Journal of Economics*, 5. (2004), 1.

³⁰ Dmitri Jegorov: Here's Why Tax Evaders are Disappointed in Estonian E-Residency. *E-Residency Blog*, 2018. március 20.

³¹ [Tax rates.](#)

³² *Rahandusministeerium: Taxes.* 2017. augusztus 17.

Áttekinthető és betartható jövedelemadó-szabályok

A jövedelemadó törvény (Income Tax Law) hatálya alá tartozó jövedelmek három csoportját Észtorszáiban a bérjövedelmek, a vállalkozói jövedelmek és a tőkejövedelmek jelentik. Az elvonáshoz egyetlen adókulcsot alkalmaznak (20%), de az adómentes jövedelemsáv meghatározásával az adóteher nem lineáris. Magánszemélyek esetében a havi adómentes jövedelem maximuma 2019-ben 500 euró, ami nem éri el az erre az évre megállapított 540 eurós minimálbért.³³ Az adómentes összeg évi 14 400 eurós jövedelemig vehető figyelembe teljesen, majd csökkenő mértékben, 25 500 euróig „elfogyó” módon. A nettó jövedelem megállapításánál az adómentes összeget a munkáltató csak abban az esetben veszi figyelembe, ha erről a munkavállaló előzetesen nyilatkozott. Ilyen nyilatkozatot a magánszemély minden hónapra vonatkozóan csak egy kifizető felé tehet.³⁴

Az egyéni vállalkozók jövedelmét is 20% adó terheli, amelyre vonatkozóan éves bevételek benyújtására kötelezettek a tárgyévét követő március 31-ig. Amennyiben az adóévet megelőző évben adóköteles jövedelmet szerzett, az ehhez kapcsolódóan megállapított adó 25%-át kitevő adóelőleget kell fizetnie június 15-ig, szeptember 15-ig és december 15-ig.³⁵

Az előző fejezetben leírtak alapján a vállalati nyereség adóztatásának Észtorszáiban speciális vonása, hogy alapvetően csak a vállalkozásból kivont jövedelem után kell adózni. A vállalkozásnál maradó profit nem adóköteles, kivéve azokat a költségeket, amelyek nem a vállalkozás érdekében merültek fel, valamint a reprezentációs költségeket, a munkavállalók egyéb sajátos juttatásait és a támogatásokat. Adóköteles a vállalati tőke csökkenése, a részesedések visszavásárlása is.³⁶

Stabil társadalombiztosítási rendszer

A társadalombiztosítási rendszer finanszírozásának legfőbb forrása a munkáltató által a munkavállaló bruttó bére után megfizetett 33%-os társadalombiztosítási adó. A társadalombiztosítási adó havi legkisebb alapja 2019-ben 500 euró (40 euróval alacsonyabb a minimálbérenél), vagyis a munkáltató legalább 165 euró adó megfizetésére köteles.³⁷ A társadalombiztosításiadó-fizetési kötelezettségnek felső korlátja nincs.

Az egészségbiztosítási rendszer Észtorszáiban szolidaritási alapokon nyugszik, a szolgáltatások igénybevétele független az egyéni jövedelemtől. Az egészségbiztosítási alap bevétele a társadalombiztosítási adóból 13%, 20% pedig a nyugdíjbiztosítási alapba kerül.

Észtorszáiban a nyugdíjrendszer 2002-től három pillérré épül:

1. pillér: az állami nyugdíj;
2. pillér: a magánnyugdíj;
3. pillér: a kiegészítő önkéntes megtakarítás.

³³ *National Minimum Wage Rates*. 2020. december 28.

³⁴ [Health insurance and taxes for employees](#).

³⁵ *Income Tax 2019*.

³⁶ *Income Tax (2019)*: i. m.

³⁷ *Health Insurance...* (2019): i. m.

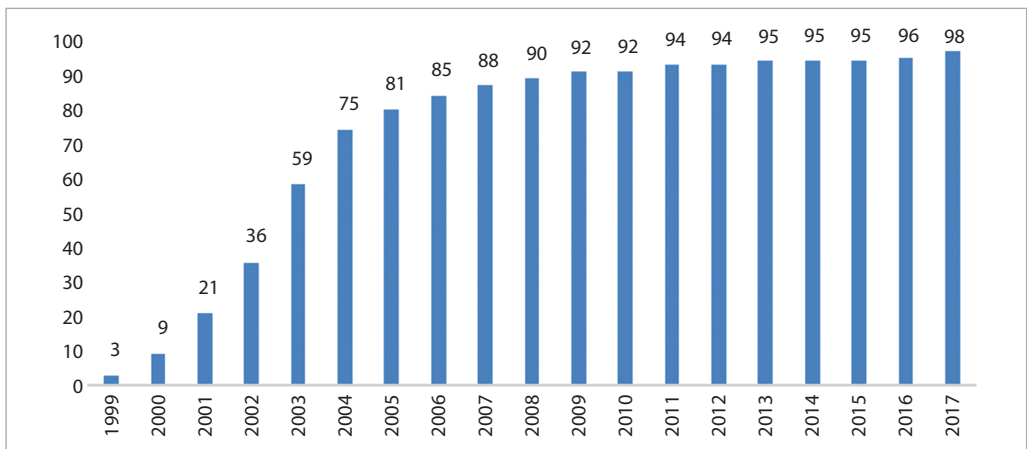
Az állami nyugdíjat az aktuális járulékokból finanszírozzák (PAYG), és részben a nyugdíjas korábbi keresetétől, valamint a munkában töltött évek számától függ. A magánnyugdíjpénztári tagság az 1983 után születettek számára kötelező (*mandatory funded pension*), a korábban született korosztály számára önkéntes. Azok a munkavállalók, akik csatlakoztak a II. pillérhez, jövedelmük után 2% magánnyugdíjpénztári tagdíjat fizetnek.

Ha a munkavállaló magánnyugdíjpénztári tag is, a társadalombiztosítási adóból 16% kerül az állami nyugdíjalapba, és 4%-ot a magánnyugdíjpénztári megtakarításhoz utalnak át. Az önkéntes befizetésekhez 20% adókedvezmény kapcsolódik, de az éves hozzájárulás nem haladhatja meg a bruttó jövedelem 15%-át, maximum 6000 eurót.³⁸ A nyugdíjreform egyértelműen sikeresnek mondható, mert lényegesen többen csatlakoztak a II. és III. pillérhez, mint amire előzetesen számítottak.³⁹

A társadalombiztosítási rendszer harmadik elemét a munkanélküli-ellátások képezik, amelyek alapját a munkáltató által fizetendő 0,8%-os járulékos és a munkavállaló 1,6%-os hozzájárulása képezi.⁴⁰

Elektronikus adóigazgatás

Az adórendszer digitalizációja szinte teljes körű, a bevallások jelentős részét elektronikusan töltik fel annak ellenére, hogy (a magyar gyakorlattól eltérően) a vállalkozások számára sem kötelező. Az általános forgalmi adó és a jövedéki adó mellett a társadalombiztosítási kötelezettségek, valamint a vállalkozók és a magánszemélyek jövedelemadó-nyilatkozatai (3. ábra) is az e-tax csatornán jutnak az adóhatóság tudomására.



4. ábra: Az online feltöltött jövedelemnyilatkozatok aránya, %

Forrás: az észtt adó- és vámhivatal honlapja és az e-estonia.com adatai alapján a szerző szerkesztése

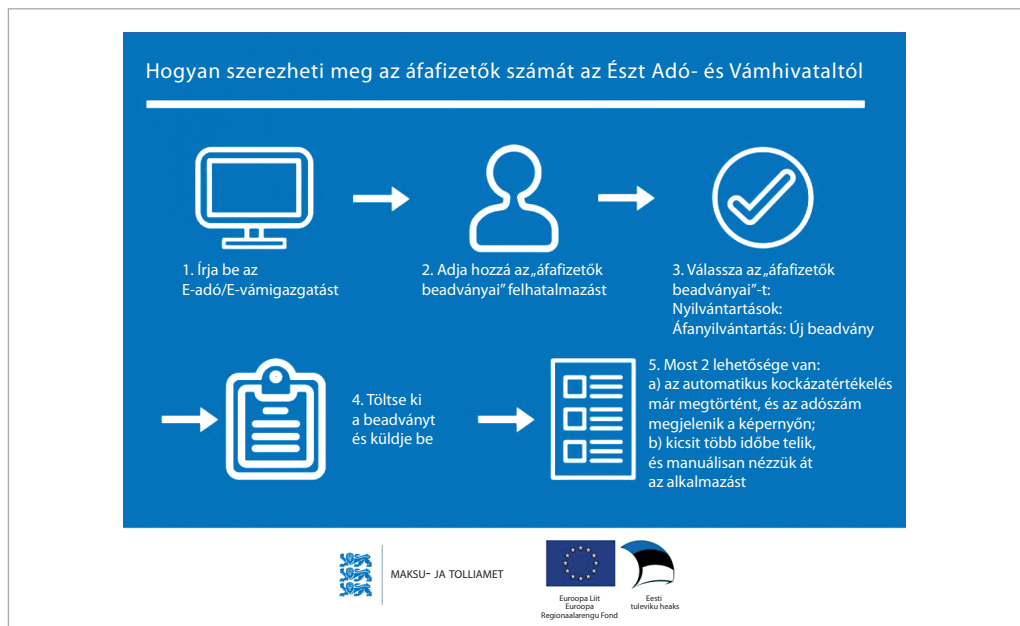
³⁸ *Mandatory Funded Pension – II Pillar. 2019; Supplementary Funded Pension – III Pillar. 2019.*

³⁹ Ringa Raudla – Karsten Staehr: Pension Reforms and Taxation in Estonia. *Baltic Journal of Economics*, 4 (2003), 1.

⁴⁰ *Health Insurance...* (2019): i. m.

Az elektronikus bevallások nagyjából három perc alatt feltölthetők, és a kapcsolódó nyilvántartások további előnye, hogy a beérkezett adatokat nagyon rövid határidővel feldolgozzák, majd az adóévet követő májusban közzé is teszik.

A bejelentési és változásbejelentési kötelezettségüknek is könnyedén eleget tesznek az adóalanyok. Az adóhivatal honlapján az alábbi piktogram (4. ábra) szemlélteti az áfa-regisztrációs folyamat elektronikus lépéseit. Abban az esetben, ha az adónyilvántartások alapján nincs kizáró ok, a megbízható adóalany automatikusan és pillanatok alatt megkapja az adószámot az adóhivatalban tett látogatás nélkül.



5. ábra: Az online áfaregisztráció folyamata

Forrás: az észt adó- és vámhivatal honlapja⁴¹ alapján a szerző szerkesztése

Az induló vállalkozások is intézhetik a regisztrációt elektronikusan, de természetesen néhány kiegészítő kérdésre szükség van, hiszen nem szerepelnek az adatbázisban. Néhány napnál azonban ebben az esetben sem tart tovább az ügyintézés. A rendszer a nyilvántartásba vétel mellett a törlésre irányuló kérelmeket is kezeli.⁴² A fejlesztők nem titkolt célja a folyamat egyszerűsítése volt mind az adóalanyok, mind pedig az adóhatóság számára.

Az adóbejelentkezés és az adóbevallás mellett az adófizetést is el lehet pár kattintással intézni. A hagyományosnak mondható banki átutalás lehetősége természetesen adott, de az adók, illetve egyéb kapcsolódó kötelezettségek (például bírságok) kiegyenlítéséhez az adóhivatal oldaláról egy közvetlen link is használható. A személyes adóazonosító

⁴¹ *Business Operators Get a VAT Number Automatically Now*. 2017. május 23.

⁴² *Business Operators Get a VAT Number Automatically Now*. 2017. május 23.

segítségével az adóalanyok magánemberként vagy vállalkozóként keletkezett adófizetési kötelezettségüket könnyedén tudják teljesíteni.⁴³

Az adóhivatal az LHV Bankkal közösen egy olyan egyedülálló szolgáltatást is kínál, amelynek segítségével közvetlenül a bank internetes oldalán keresztül egy lépésben elintézhető a bérfizetés, valamint a kapcsolódó bevallások és az adóterhek kiegyenlítése is.⁴⁴ A kis- és középvállalkozások ügyintézését támogató fejlesztésnek köszönhetően az adóadminisztrációra fordítandó idő így jelentősen lerövidül. A szolgáltatás igénybevétele esetén az ügyfél meghatározhatja az átutalás főbb sajátosságait (például adómentes jövedelem figyelembevétele). Az adatokat a bank küldi el az adóhivatalnak, amely automatikusan kiszámítja az adóalaphoz tartozó adó összegét, majd informálja erről a bankot úgy, hogy az ügyfél is látja a felületén a kapcsolódó adókötelezettséget. Az adó összege azonnal vagy más kötelezettségekkel együtt egy későbbi időpontban is kiegyenlíthető.⁴⁵ Az alkalmazás az alábbi juttatások esetén használható:

1. bérfizetés;
2. az igazgatósági tag javadalmazása;
3. a jogszabályi kötelezettségeknek megfelelő szerződésen alapuló javadalmazás;
4. táppénz;
5. a minimális szociális adó megfizetése;
6. osztalékfizetés.

Minden egyéb típusú kifizetést, valamint a nem rezidenseknek történő juttatásokhoz kapcsolódó kötelezettségeket az általános szabályok szerint kell teljesíteni.⁴⁶

Az adó- és vámhivatal és az észti bankszövetség megállapodott abban, hogy az adó- és vámhivatalnak automatizáltan továbbított adatokat a bankok figyelembe veszik például hitel nyújtásakor, így nincs szükség külön jövedelemigazolásra.⁴⁷

Az észti adóhivatal a fentiekén kívül is számos további innovatív alkalmazást vezetett be az információs rendszeréhez (EMTS) kapcsolódóan, hogy megkönnyítse a nemzetközi kereskedelemben részt vevő vállalatok üzleti tevékenységét. Az EMTS információs rendszere egyszerű áttekintést nyújt a gazdasági szereplőknek az áruk kivitele és behozatala után fizetendő adókról. Az alkalmazás lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy közel 20 ezer árucikk kódjával kereshessenek. Urmas Koidu, az adó- és vámhivatal ügyfélkapcsolati osztályának vezetője szerint az okostelefonokon keresztül elérhető hasonló típusú adatbázishoz kapcsolódó applikáció első az Európai Unióban.⁴⁸ A rendszer az X-Road szolgáltatásaival is kompatibilis, valamint letöltés és nyomtatás funkcióval is rendelkezik.

⁴³ *Requisites for Payment of Taxes*. 2019. január 24.

⁴⁴ *Salary Payment – a Payment Solution Developed by LHV Bank and the Estonian Tax and Customs Board*. 2018. október 31.

⁴⁵ *Now You Can Pay Your Taxes in One Click*. 2017. április.

⁴⁶ Sten Hankewitz: *Estonian Bank Enables Entrepreneurs to Automatically Declare Taxes on Paid Wages*. *Estonian World*, 2017. április 19.

⁴⁷ Rainer Laurits: *Banks' Lending Decisions will be Based on TCB Data on Applicants' Real Income*. Estonia, Tax and Customs Board, 2018.

⁴⁸ *The Information System of the Estonian Master Tariff Moves to Smartphone as First in Europe*. 2017. április 20.

Szintén telefonos applikáción keresztül bejelenthető az országhatáron kívülről behozott készpénz összege is a határon való átkelést megelőzően (a bejelentés kötelező, ha az összeg meghaladja a 10 ezer eurót). A vámellenőrzési információs rendszer továbbfejlesztésével pedig az ügyfelek és a hivatalnokok által is követhető online, hogy aktuálisan milyen fázisban van a benyújtott dokumentumok vizsgálata. A 3,5 tonna össztömeget meghaladó gépjárművek számára 2018. január 1-jétől bevezették az időtartamra vonatkozó (napi, heti, havi, negyedéves vagy éves) úthasználati díjat, amelynek megfizetését a kormányzati közlekedési nyilvántartó oldalán történő vásárlással kinyomtatott bizonylat nélkül, digitálisan rögzítik.⁴⁹

Az említett fejlesztések teljes költsége közel 3 millió euró volt, amelynek finanszírozásához az Európai Regionális Fejlesztési Alap több mint 1 millió euróval járult hozzá.⁵⁰

Az előírások betarthatóságának megkönnyítése érdekében tett intézkedések mellett az adóhivatal legújabb fejlesztése az adóalanyokra vonatkozó minősítési rendszer kidolgozása. Ennek keretében 2017 októberétől öt szempont figyelembevételével képzett összesített mutató alapján osztályozzák az adóalanyokat:

1. adóhátralékok;
2. határidőben benyújtott nyilatkozatok és bevallások;
3. adó- vagy vámjellegű bűncselekmények aktuális szankciói;
4. társasággal kapcsolatos adóügyi eljárások és
5. az igazgatótanács háttere.

Mind az öt szempontot egy négyfokozatú skálán értékeli a nagyon gyengétől a nagyon jóig terjedően.⁵¹ Az adózási magatartásra vonatkozó besorolást havonta készítik el. A kísérleti projekt elsődleges célja a visszacsatolás biztosítása. Ha az adóalany adózási magatartása nagyon jó, természetesen nincs teendő, ha hiányosság mutatkozik, akkor pedig az adóhivatallal közösen kell megvizsgálni a probléma okát.

Nyilvánosság és bürokráciamentesség

A fenti besorolást ugyan jelenleg minden vállalkozás csak saját magára vonatkozóan tekintheti meg, de az üzleti partnerekről való tájékozódás érdekében 2017-től már negyedévente teszik közzé az adóhivatal honlapján az egyéni és társas vállalkozások főbb adatait (tevékenységi kör, megye, foglalkoztatottak száma, az élők munkához kapcsolódó adófizetés, valamint az egyéb állami adók összesítve). A 131 840 vállalkozás adataiból készített kimutatás 2018. IV. negyedévre vonatkozóan kétféle kiterjesztésben, a letöltést követően szerkeszthető módon (szűrés, sorba rendezés) 2019. január 29-én már nyilvános volt.⁵²

Ennél bővebb információk szerzésére is lehetőség van az üzleti partnerekről. Az interneten elérhető E-krediidinfo oldal használatával gyorsan és kényelmesen tájékozódhat-

⁴⁹ *Info*. 2017. december 20.

⁵⁰ *Business Operators...* (2019): i. m.; *The Information System...* (2019): i. m.

⁵¹ *Businesses Can View Ratings of Their Tax Compliance on the ETCB's E-portal*. 2017. október 6.

⁵² *Taxes Paid, Turnover and Number of Employees*. 2019. január 29.

nak az ügyfelek. A Krediidiinfo Észtország legnagyobb hitelinformációs és hitelminősítési adatbázisa, amely szolgáltatásait – díj ellenében – eseti jelleggel vagy előfizetéssel korlátlanul vehetik igénybe a vállalkozások.⁵³

Az adatáramlás valamennyi kormányzati szerv között automatikus. A gyermek adatai megszületésekor a kórház információs rendszeréből bekerülnek az állampolgári nyilvántartóba (a szülők elektronikusan nevezik el), ahol a későbbiek során kiegészülnek a tanulmányairól szóló adatokkal. Így nem kell a bizonyítványait bemutatni például akkor sem, ha álláshirdetésre jelentkezik, vagy vállalkozást kíván alapítani.⁵⁴ Az adóhatósághoz beérkezett információk alapján a rendszer „láthatatlanul” szolgáltat adatot az egészségbiztosítási és a családtámogatási ellátásokhoz is. A napi 24 órában elérhető e-szolgáltatásokkal a lakosság, a vállalkozások és az állam is jelentős munkaidőt takarít meg, lehetőséget biztosítva az (e-)állampolgároknak arra, hogy az így megspórolt időt a vállalkozásukra vagy a családjukra fordítsák.

A sharing economy a (szabályozott) piac része

A sharing economy térnyerésével jelentős gazdasági, környezeti és társadalmi változásoknak lehetünk tanúi. Az Uber szolgáltatásai több mint ezer városban elérhetők, komoly konkurenciát jelentve a hagyományos taxitársaságoknak, az Airbnb cégértéke pedig 2013-ban már meghaladta a Hyatt szállodalánc cégértékét.⁵⁵ Az ilyen típusú tevékenységek folytatása ugyanakkor számos problémát vetett fel szerte a világon, elsődlegesen a vonatkozó szabályozás hiánya, illetve a meglévő törvényi előírások nehéz alkalmazhatósága vagy lehetetlensége miatt.

Az új üzleti modellt – ahol egy online platformon ajánlják fel és veszik igénybe a szolgáltatást – képviselő vállalkozások (további) növekedésére gyakorolt egyik legfontosabb hatás így éppen abból a hozzáállásból fakad, amit az egyes országok velük szemben érvényesítenek, azaz tiltják, tűrik vagy támogatják. Azokból az államokból, ahol folyamatos bírsággal akadályozzák a működésüket, kivonulnak, ahol pedig a kormányzati oldal kellően rugalmasnak bizonyult, ott dinamikusan erősödhetnek, hozzájárulva az ország gazdasági növekedéséhez is. Az Uber megszüntette a tevékenységét például Dániában, Bulgáriában és Magyarországon,⁵⁶ míg zöld utat kapott a három balti köztársaságban és Finnországban.

Geradin úgy véli, hogy Európában a szabályozás leghatékonyabb módja az lehet, ha az erre vonatkozó uniós irányelv(ek) mellett a végrehajtáshoz kapcsolódó rendelkezés a tagállamok hatáskörébe tartozik. Hozzáteszi azonban azt is, hogy mindaddig, amíg a szabályozási kereteket nem dolgozzák ki, ezek a vállalkozások a szürkegazdaságban

⁵³ E-creditinfo.

⁵⁴ Vainsalu (2017): i. m.

⁵⁵ Sarah Cannon – Lawrence H. Summers: How Uber and Sharing Economy Can Win Over Regulators. *Harvard Business Review*, 2014. október 13.

⁵⁶ Joanna Plucinska: For Uber, if Only Estonia Were Europe. Troubled American Ride-Sharing Giant Gets Some Rare Good News in Tech-Friendly Baltics. *Politico.eu*, 2017. november 2.

maradnak (vagy más, befogadó piacra helyezik át a tevékenységüket).⁵⁷ Az Európai Bizottság felkérte a tagállamokat a jogszabályok felmérésére és esetleges módosítására.

A taxitársaságok Spanyolországban és Franciaországban is az Európai Bírósághoz fordultak, amelynek mindenekelőtt abban kell állást foglalnia, hogy az Uber egy szállítási szolgáltatást végző vállalkozás vagy egy szoftvercég. Az Európai Bíróság vezető tanácsadója szerint az előbbi,⁵⁸ de szakmai berkekben inkább techvállalkozásként definiálják, így a 2006/123/EK és a 2000/31/EK irányelv, valamint az EUMSZ 56. cikkének hatálya alá tartozik.⁵⁹ Az észt adó- és vámhivatal nyilvántartása szerint a későbbiekben részletesen bemutatott Taxify OÜ Company fő tevékenységként információs és kommunikációs tevékenységet folytat a regisztrációhoz kapcsolódó besorolás alapján.⁶⁰

A megközelítés sokszínűségét jól jellemzi, hogy Theresa May, az Egyesült Királyság miniszterelnöke egyenesen „haknigazdaságnak” minősítette az ilyen típusú vállalkozásokat, felhívva a figyelmet a foglalkoztatáshoz kapcsolódó anomáliákra,⁶¹ míg Taavi Rõivas, Észtország miniszterelnöke az elérhető előnyökre hívta fel a figyelmet. Véleménye szerint: „Ez az üzleti modell nemcsak nagyobb verseny- és magasabb szolgáltatási színvonalat, hanem megoldást is jelenthet Észtország szórványosan lakott vidékein, valamint további lakosokat ösztönözhet a vállalkozóvá válásra.”⁶²

A ridesharing legalizálása Észtországban

Az Uber Észtországba érkezése sem volt azonban zökkenőmentes. A lakosság és a politikusok összességében lehetőségként tekintettek az innovatív rendszerre, a taxisok viszont tiltakozásuk jeléül – londoni, párizsi vagy budapesti kollégáikhoz hasonlóan – természetesen Tallinnban is az utcára vonultak. Kormányzati oldalról a lehető legrugalmasabban álltak a feladathoz, és valamennyi érintett fél bevonásával egyeztetés kezdődött a meglévő törvények módosítása és új rendelkezések megalkotása érdekében. A sharing economyt képviselő cégek közül a tárgyalásokban részt vett az Uber mellett az Észtországban alapított Taxify ügyvezetője, Markus Villig is. A közel kétéves előkészítő folyamatot követően Európában elsőként legalizálták az utazásmegosztó szolgáltatást nyújtó vállalkozások működését.⁶³

A legalizálás feltételei között első helyen szerepelt az az elvárás, hogy a *ridesharing* járművekben is legyen taxióra, és elektronikusan történjen a működéshez kapcsolódó szabályzatok dokumentálása, a szolgáltatás díjszabásának a nyilvántartása, valamint a teljes

⁵⁷ Damien Geradin: Uber and the Rule of Law: Should Spontaneous Liberalization be Applauded or Criticized? *George Mason Law & Economics Research Paper*, 15–53. Competition Policy International, 2015.

⁵⁸ Nicholas Hirst – Joshua Posaner: If Uber Can't Make it in London, then Where? *Politico.eu*, 2017. szeptember 22.

⁵⁹ Geradin (2015): i. m.

⁶⁰ *Taxes Paid, Turnover and Number of Employees*. 2019. január 29.

⁶¹ Hirst–Posaner (2017): i. m.

⁶² Monty Munford: Estonia Embraces Uber and Taxify as First European Country to Legalize and Regulate Ride-Sharing. *Forbes*, 2016. február 28.

⁶³ Plucinska (2017): i. m.

könyvelés is.⁶⁴ Az észti parlament által 2017. június 15-én elfogadott ridesharing szabályozás definiálja az utazásmegosztó szolgáltatást nyújtó online platformok tevékenységét a hagyományos taxitársasághoz képest.⁶⁵ A november 1-jétől hatályos Public Transport Act mellett egyidejűleg a kapcsolódó törvényeket is módosították (Traffic Act, State Fees Act), amelyek a változások következtében közel egységes előírásokat tartalmaznak a hagyományos módon és az online platformon szervezett szolgáltatásokra.⁶⁶ Néhány ponton enyhítették a taxitársaságokra vonatkozó korábbi szabályozást is (például képzési követelmények), így mind a piaci szereplők, mind pedig a törvényhozók elégedettek a megegyezés eredményével. A technológiai fejlődés miatt az online fuvarszervezés lehetősége természetesen a taxitársaságoknak is adott. Annak ellenére, hogy kezdetben részükről erős ellenállás mutatkozott a modern alkalmazással (mint konkurenciával) szemben, az applikáció használata számukra is előnyös lehet, hiszen gyorsabb utasfelvételt és kevesebb üzemanyag-felhasználást tesz lehetővé, és ebből adódóan magasabb nyereség érhető el. Az engedélyeket tekintve pedig két különbséget lehet kiemelni. A „techsofőröknek” elegendő a digitális jogosítvány, amelyet a szolgáltatás megrendelése előtt online ellenőrizhetnek a leendő utasok. A taxitársaságok által alkalmazható áraknak a helyi önkormányzat határozza meg a maximumát, míg az online árszabás esetén erre nincs szükség, hiszen a túl magas áron kínált szolgáltatást valószínűleg nem fogják igénybe venni.

Az adótörvényekben lényeges módosításra – kifejezetten a sharing economy térnyerése miatt – nem volt szükség. A magánszemélyek, valamint az egyéni és társas vállalkozások adózási kötelezettségei mind a sofőrök, mind pedig az őket foglalkoztató társaságok esetében megfelelően szabályozottak. Az érintett adóalanyok számára a tájékozódást az adóhivatal a honlapján közzétett információs anyagokkal is segíti. Speciálisan az utazásmegosztó szolgáltatást nyújtóknak készült az *Uber- és Taxify-sofőrök jövedelmének adózásáról* címmel megjelent összefoglaló, amelyet 2018. december 6-án frissített az adóhivatal.⁶⁷

A főbb adózási szabályokat a következő fejezetben ismertetem, ezt megelőzően azonban a Taxify Kft. tevékenységét mutatom be röviden.

Az észti startupminta: Taxify!

A Taxify nevű startup vállalkozást 2013-ban alapította Észtországban három fiatalember. Martin Villig Kijevben tett látogatása során megfigyelte, hogy az emberek taxikat rendelnek internetes platformon keresztül. Mivel a balti államokban ebben az időben hasonló nem működött, testvére, az ekkor mindössze 19 éves Markus Villig is remek ötletnek tartotta egy saját applikáció létrehozását, így belevetették magukat a munkába. A programozó Oliver Leisalu csatlakozásával tökéletesítették a rendszert, és nagyon rövid idő alatt hihetetlen népszerűségegre tettek szert. A cég működése szempontjából

⁶⁴ Munford (2016): i. m.

⁶⁵ Dario Cavegn: Riigikogu Passes Uber Law to Regulate Rideshare Services. *Eesti Rahvusringhääling (ERR)*, 2017. június 16.

⁶⁶ Hirst–Posaner (2017): i. m.

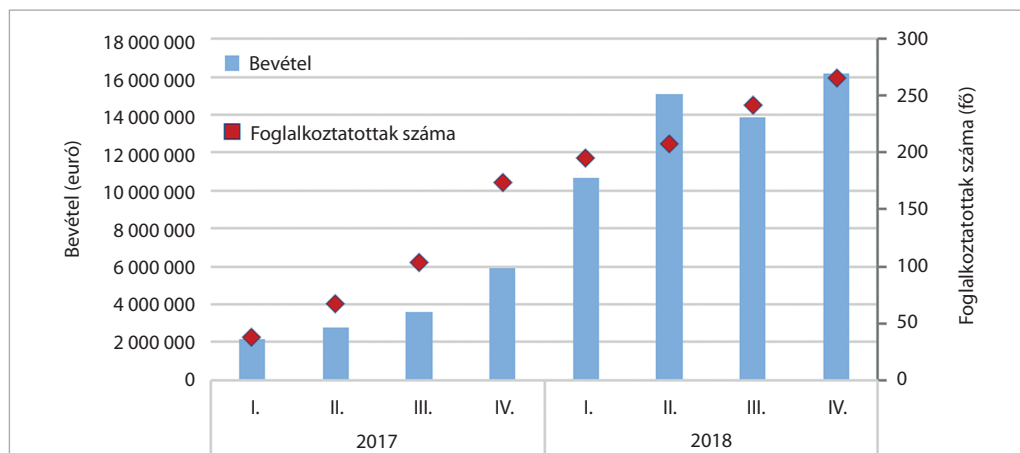
⁶⁷ *Income Declared Through Uber and Taxify Has Overwhelmingly Increased*. 2017. június 1.

döntőnek bizonyult az a tény, hogy az észti kormányzat nem gátolta a tevékenységüket, hanem az első perctől kezdve a megegyezésre törekedett a taxitársaságok és az innovatív alkalmazással piacra lépő új vállalkozások között.

A növekedésnek nagy lendületet adott a kockázati tőkebefektetőktől és üzleti angyaloktól érkezett mintegy másfél millió euró 2014-ben, hogy finanszírozni tudják a terjeszkedést további városokban.⁶⁸ Ennek megfelelően a cég 2015-ről 2016-ra megháromszorozta a bevételeit,⁶⁹ a féléves adatok alapján pedig a 2018. évi forgalma eléri az 1 milliárd eurót, köszönhetően a földrajzi és technológiai fejlesztéseknek.⁷⁰

A legnagyobb konkurens az Uber, amely mintegy 600 városban kínálja szolgáltatásait szerte a világon. Markus Villig szerint nem okoz problémát betörni azokra a piacokra sem, ahol már jelen van más ridesharing szolgáltatást nyújtó társaság is, mert üzletpolitikájuk vonzó a sofőrök és az utasok számára is.

A piaci részesedés növekedéséhez mindenképpen hozzájárulhat, hogy a viteldíjából a Taxify kisebb jutalékra, 15–20%-ra tart igényt szemben az Uber által alkalmazott 20–25%-kal, így a sofőrök magasabb jövedelemre tehetnek szert.⁷¹ Markus Villig nem szerénykedett a célkitűzéseket illetően sem, véleménye szerint a Taxify növekedése akár 10–20% is lehet havonta.⁷² Az észti adó- és vámhivatalhoz elmúlt két évről beérkezett adóbevallási adatok alapján készített 5. ábra jól szemlélteti, hogy az ügyvezető által tervezett dinamikus fejlődés nem csak vízió volt.



6. ábra: A Taxify Kft. bevétele és foglalkoztatottainak száma negyedévente 2017-ben és 2018-ban

Forrás: az észti adó- és vámhivatal adatai⁷³ alapján a szerző szerkesztése

⁶⁸ Ieva Treija: Uber, What? Taxify is the Most Popular Taxi Startup in the Baltics. *EU-Startups.com*, 2016. február 24.

⁶⁹ BC: Revenue of Taxify More than Triples in 2016. *The Baltic Course*, 2017a. augusztus 28.

⁷⁰ Revenue of Taxi Hailing App Taxify Grows to 18 Million in 2017. 2018. július 7.

⁷¹ Eric Auchard – David Mardiste: Taxify Hopes to Lure Uber Drivers with Larger Share of the Fare. *Reuters*, 2017. június 16.

⁷² Treija (2017): i. m.

⁷³ Taxes Paid, Turnover and Number of Employees. 2019. január 29.

Hasonló növekedés figyelhető meg az anyaországon kívül is. Budapesten például 2017. szilveszter éjjelén 8 ezer fuvar bonyolítottak a Taxify sofőrjei, 2019 első napjára már 16 ezer fuvarral számoltak,⁷⁴ és a két évvel korábbi piacra lépéstől kezdődően mostanra 2,5 millió útnál járnak. Markus Villig cége 2018-ban már Európa tíz országában piacvezető, és összesen mintegy 10 millióan veszik igénybe a szolgáltatásaikat a világ 31 országában.⁷⁵

A Taxify lehetőséget kínál mind a hivatásos taxisofőröknek, mind a privát sofőröknek. Tallinnban, a Taxify szülővárosában négy különböző szolgáltatási típusból választhatnak az utasok:

1. „megfizethető”, úgynevezett gazdaságos autókkal (percdíj alapján számolt tarifával);
2. „komfort”, azaz jó minőségű autókkal;
3. „prémium” kategória (Tesla);
4. „XL”, hátuléses kisbusz.⁷⁶

Az egyre növekvő számú sofőrnek különböző feltételeknek kell megfelelni mind a cég, mind pedig a hatóságok felé. A Taxify applikáció minden sofőr számára egy személyes oldalt hoz létre, ahol elérhető az összes dokumentum, amely igazolja az egyén alkalmasságát. A vállalkozás honlapján olvashatók az általános szerződési feltételek,⁷⁷ amelyek elfogadását a *Sign Up* gombra kattintva vállalja a sofőr.

A szerződési feltételek teljeskörűen rögzítik a sofőrök kötelezettségeit, valamint tételesen felsorolják azokat az eseteket, amelyekben választási lehetőséget biztosít számukra a társaság. Mindazokat a költségeket, amelyek a tevékenység végzéséhez kapcsolódnak, a sofőrök számolhatják el a bevételeikkel szemben a jövedelemadó-törvény alapján (részletesen a következő fejezetben). Ezek között a legnagyobb tételt a gépjármű beszerzése, karbantartása, valamint az üzemanyag vásárlása jelenti. Nélkülözhetetlen eszköz az okostelefon is, amely a Taxify applikációjának használatához elengedhetetlen. A költségek meghatározó részét teszi ki a jutalék, az úgynevezett *Taxify Fee* fizetése.

A Taxify applikáción keresztül bonyolított fuvarok esetén a viteldíjat egy alapdíj, a GPS által meghatározott távolság, valamint az utazási idő alapján kell (előre meghatározott díjszabással) megállapítani. Az utasok többféle módon is fizethetnek az igénybe vett szolgáltatásért, amelyek közül a legmodernebb az úgynevezett In-App Payment rendszer. Az okostelefonra letölthető alkalmazás az iOS-, az Android- és a Windows Phone-felhasználók számára is elérhető Észtországbán.⁷⁸ Az utas egy bankszámlához hasonló számlát hoz létre magának a Taxify applikáción belül, és az útdíjat arról vonják le. Ebben az esetben az utas nem közvetlenül a sofőrnek fizet, hanem a Taxify-nak, és a sofőr

⁷⁴ Azt ígérik, 10–15 perc alatt jön majd szilveszter este taxi: íme Budapest taxis hőtérképe. *Hvg.hu*, 2018. december 29.

⁷⁵ [Taxify Cities List](#). 2019.

⁷⁶ [Available Services](#). 2019.

⁷⁷ [Global Terms for Riders, Drivers and Service Providers](#). 2019.

⁷⁸ Marija Odineca: Estonian Taxify First in the World to Launch Mobile Billing for Cabs. *ArcticStartup*, 2015. május 5.

már a jutalékkal csökkentett bevételt kapja meg a társaságtól, legkésőbb a kiegyenlített követő hét negyedik napjáig. A legtöbb gépjárműnek van bankkártyaolvasó terminálja, de a készpénzes fizetés is lehetséges.⁷⁹ A vállalkozások alkalmazottaik számára is létrehozhatnak egy felületet, amelyen keresztül igénybe vehetik a szolgáltatást, a Taxify pedig havi részletezésű kimutatást készít az utakról.⁸⁰

Az üzleti modell egyértelműen sikeres. A vállalkozás honlapján a következő figyelemfelkeltő mondatokkal csábítják csatlakozásra a sofőröket: „Dolgozz a saját időbeosztásod alapján. Nincs havi (fix) díj, sem kötelező legkisebb munkaidő, sem főnök.”⁸¹ Az előzőek mellé 2017 novemberétől kezdődően két hónap alatt forgalmi engedéllyel és érvényes biztosítással rendelkező, Taxify logóval ellátott 50 db Golf Variant és 50 db Škoda Octavia gépkocsit kínál fel a cég azoknak a magánszemélyeknek, akiknek lenne kedve bekapcsolódni a szolgáltatásba, de a legfontosabb feltétel – az autó – hiányzik. A sofőrök számára az első hat hónapra 800 eurós jövedelmet garantál a vállalkozás, és az autót szabadidejükben saját célra is használhatják.⁸²

A cég értéke jelenleg nagyjából egymilliárd dollárra tehető. A növekedéséhez jelentős cégek is hozzájárulnak, 2018-ban például a Daimlertől kapott 175 millió dollár értékű tőkebevonással.⁸³

Az utazásmegosztó szolgáltatás adózása

Az adózáshoz szükséges bizonylatok kiállításáért a Taxify felel. Az alkalmazás a teljesített szolgáltatáshoz kapcsolódó valamennyi releváns információt útspecifikusan tartalmazza. A számlákat a sofőrök meghatalmazása alapján a cég állítja ki, a sofőrök pedig az úgynevezett Driver’s Portalon férnek hozzá. A sofőrök a Taxify applikáció használatával kapcsolatos általános szerződési feltételek aláírásával vállalják azt is, hogy teljesítik a szolgáltatásnyújtásból származó jövedelmeikhez kapcsolódó valamennyi adókötelezettséget.⁸⁴

A járművezetők adózása alapvetően kétféle módon történik attól függően, hogy a jövedelemszerző tevékenységet alkalmanként vagy rendszeresen végzik.

Adókötelezettségek eseti tevékenység esetén

Azoknak a természetes személyeknek, akik alkalmanként sofőröknek, az ebből a tevékenységből származó bevételüket az „egyéb bevételek, amelyekre a jövedelemadó nem vonják le” jövedelemcsoportban kell bevallaniuk. Adófizetési kötelezettség a szolgál-

⁷⁹ *Global terms...* (2019): i. m.

⁸⁰ [Why Taxify for Business?](#) 2019.

⁸¹ [Csatlakozz a Taxify csapatához sofőrként.](#) 2019.

⁸² BC: Taxify to Rent Out 100 New CNG Cars to Drivers. *The Baltic Course*, 2017b. november 21.

⁸³ Kelenhegyi Péter: Taxify: Az észti unikornis álmái. *Computerworld*, 2018. július 19.

⁸⁴ *Global Terms...* (2019): i. m.

tatásnyújtásból származó bevétel után keletkezik, a bevételekből semmilyen költség nem vonható le (üzemanyag, alkatrész vagy javítási költség sem). Abban az esetben, ha a tevékenységekkel kapcsolatos költségeket figyelembe akarja venni a jövedelem megállapításánál, be kell jelentkeznie egyéni vagy társas vállalkozásként.⁸⁵

Ha a magánszemély által nyújtott szolgáltatás az utas munkaszerződéséhez kapcsolódik, az utas munkáltatója a ridesharing platform által felszámított menetdíjról kiállított bizonylat alapján az összeget megtéríti. [Income Tax Law 12. § (3).]

A szállítási szolgáltatást nyújtó magánszemély nyithat egy elkülönített számlát egy olyan pénzügyintézetben, amely a hagyományos banki tevékenységen túl speciális szolgáltatást is kínál: azon kívül, hogy nyilvántartja a beérkező bevételeket, az adótörvényben meghatározott részét át is utalja az észt adó- és vámhivatalnak. Erre a szolgáltatásnyújtásra jogosult bankok körét az adóhivatal honlapján teszi közzé,⁸⁶ az egyszerűsített adófizetési módszer ismertetését az előző fejezet tartalmazza.

A bevétel százalékában meghatározott átalányadó mértéke sávosan progresszív. A bank 20% adót különít el, ha az éves bevétel nem haladja meg a 25 ezer eurót, az ezt meghaladó összegből viszont már csak 60%-kal rendelkezhet a magánszemély.⁸⁷

Az üzleti jövedelemre kivetett egyszerűsített adó megfizetése kiváltja a jövedelemadót, a szociális adót és a kötelező nyugdíjjárulékot is. Az eseti bevételek banki nyilvántartása lehetővé teszi azt is, hogy az így kimutatott jövedelmet beszámítsák a társadalombiztosítási ellátások alapjába is. Ebben az esetben a magánszemélynek nem szükséges vállalkozóként bejelentkezni az adóhatóságához, és adóbevallást sem kell benyújtania. Az adókulcs megállapítása a becsült költségnyilvánlat figyelembevételével történt, így az adóalany nem köteles a költségnyilvántartások vezetésére sem (hasonlóan a magyar átalányadózás szabályaihoz). Amíg azonban a fenti speciális bankszámlát nem nyitják meg, az utazás-megosztó szolgáltatást nyújtó sofőrökre az általános szabályok vonatkoznak,⁸⁸ vagyis az alfejezet első bekezdésében leírtak szerint teljesítik az adókötelezettségüket.

A magánszemélyek egymásnak nyújtott szolgáltatásaira vonatkozó előírásokat a 2018-tól hatályos üzleti jövedelmekről szóló törvény tovább egyszerűsítette ([Simplified Taxation of Business Income Act](#)).

Adókötelezettségek rendszeres tevékenység esetén

A rendszeres szolgáltatást nyújtó gépjárművezetők jövedelme üzleti bevételnek minősül, ezért a tevékenység végzéséhez be kell jelentkezniük egyéni vállalkozóként vagy társas vállalkozásként korlátolt felelősségű társaságot (észt nyelven *osaühing*, rövidítve OÜ) kell létrehozniuk. A gépjárművezető-szolgáltatást nyújtó szabadon dönthet arról, hogy egyéni vagy társas vállalkozás keretében kívánja a tevékenységet folytatni. Az adófize-

⁸⁵ [Business Income](#). 2018. június 27.

⁸⁶ *Requisites for Payment...* (2019): i. m.

⁸⁷ *Requisites for Payment...* (2019): i. m.

⁸⁸ *Requisites for Payment...* (2019): i. m.

tési és az adóadminisztrációs kötelezettségeket tekintve nem kell nagyobb teherrel vagy komplikáltabb szabályozással számolnia a vállalkozóknak egyik esetben sem.

Egyéni vállalkozóként

Az egyéni vállalkozóként történő adóhatósági bejelentkezéshez szükséges nyomtatványt fel lehet tölteni elektronikusan a cégnyilvántartásba, vagy közjegyző útján is be lehet nyújtani. Alapító okiratra vagy alapszabályra nincs szükség, csak egy üzleti bankszámlára, illetve az online regisztráció csak digitális aláírással indítható. Az alábbi feltételek teljesülése esetén gyorsított eljárással, maximum egy munkanap alatt bejegyzik a vállalkozást:

1. a vállalkozás létrehozásában érintett valamennyi személynek van bejelentett lakóhelye Észtorszáiban;
2. a bejegyzés díját (13 euró) elektronikusan, a cégregisztrációs portálon keresztül fizették ki;
3. a bejelentéskor a vállalkozó megadja a tevékenységét azonosító négy számjegyből álló kódot a gazdasági tevékenységek észtországi besorolása alapján.⁸⁹

Az egyéni vállalkozók a bevételükből levonhatják az üzleti tevékenységhez kapcsolódó költségeiket, és az így megállapított jövedelem után kell jövedelemadó és társadalombiztosítási adót, valamint – ha csatlakoztak a II. pillérhez – nyugdíjjárulékot fizetniük. A jövedelemadó-bevallás alapján az adóhatóság legkésőbb szeptember 1-jéig kiszámítja a 2%-os magánnyugdíjpénztári hozzájárulás összegét, amelyet október 1-jéig kell a vállalkozónak megfizetnie. Az adóhivatal határozza meg és vezeti át a 4%-os kiegészítő hozzájárulás összegét is a társadalombiztosítási adóból.⁹⁰ A társadalombiztosítási adóra vonatkozóan a minimumkötelezettség az egyéni vállalkozók számára is fennáll, így 2019-ben legalább 165 eurót meg kell fizetniük akkor is, ha veszteségesek.⁹¹

Az egyéni vállalkozó pénzforgalmi kimutatást vezet, vagyis a bevételeket és a költségeket a beérkezés és a kifizetés évében kell feltüntetnie. A vállalkozási tevékenység érdekében felmerült valamennyi költség levonható a jövedelem megállapítása során, a kifizetett összegből viszont csak az arányos rész vehető figyelembe akkor, ha az nem kizárólag az üzleti tevékenységhez kapcsolódik.⁹²

Az egyéni vállalkozó adóhitelt vehet igénybe (halasztott adó), ha az elkövetkezendő időszakban beruházást tervez, és az ehhez kapcsolódó megtakarításait egy elkülönített számlán helyezi el (fejlesztési tartalék). A fejlesztéshez elkülönített összegben kívül a teljes jövedelem adóköteles a fentiek szerint, így (további) osztalékjövedelemnek minősülő jövedelmet az egyéni vállalkozói jogviszony nem eredményez.⁹³

⁸⁹ *Income Tax.*

⁹⁰ *Supplementary Funded Pension...* (2019): i. m.

⁹¹ *Health Insurance...* (2019): i. m.

⁹² *Business Income...* (2019): i. m.

⁹³ *Taxation of the Income...* (2019): i. m.

Az üzleti tevékenységből származó jövedelméről az egyéni vállalkozó a jövedelemadó-bevallás E jelű nyomtatványán ad számot az egyéb jövedelmeivel együtt az adóévet követő év március 31-ig (2019-ben április 1-ig). A magánszemélyként szerzett jövedelmeiről az adóhatóság a beérkezett adatok alapján elkészíti a bevallást (*pre-filing*) az A nyomtatványon, amely február 15-től megtekinthető, tehát másfél hónap áll rendelkezésre az esetleges módosítások elvégzéséhez. A bevallást elektronikusan és papíralapon is be lehet adni, és be kell nyújtani akkor is, ha az adóévben nem keletkezett adóköteles jövedelem, vagy az üzleti tevékenység végzését (még) nem jelentette be a vállalkozó.⁹⁴

Az adózási szabályok betartásához az észt adó- és vámhivatal honlapján az *Egyéni vállalkozók ábécéje* címszó alatt teszi közzé a legfontosabb adózási tudnivalókat, de számos link segíti a társas vállalkozások törvényi előírások szerinti működését is.⁹⁵

Társaságként

Amennyiben a gépjárművezető-szolgáltatási tevékenység végzéséhez korlátolt felelősségű társaságot hoznak létre, legalább 2500 euró alaptőkére van szükség. Az adóhatósági bejelentkezés szintén történhet elektronikusan vagy közjegyző közreműködésével. Ha a céget az e-Business Register portálján keresztül regisztrálják, akkor a cég alapszabálya a rendelkezésre álló sablon alapján összeállítható (vagyis ehhez sincs szüksége közjegyzőre). Az elmúlt években a cégek 98%-a választotta az online cégalapítást.⁹⁶ Digitális aláírási jogosultsággal azonban valamennyi magánszemélynek rendelkeznie kell, akik alapítóként vagy a társaság irányításához kapcsolódóan érintettek. Ebben az esetben 190 euró az alapításhoz kapcsolódó díj, és egy munkanap alatt bejegyzik a céget, míg közjegyző igénybevétele 2–3 napra van szükség a 145 euró alapítási költség és a közjegyző által nyújtott szolgáltatás díjának megfizetését követően.⁹⁷

A foglalkoztatáshoz kapcsolódó adókról (a jövedelemadóról, a társadalombiztosítási adóról, a munkanélküli-járadékról, és ha a gépjárművezető csatlakozott a magánnyugdíjpénztári rendszerhez, akkor a nyugdíjjáradékról is) havonta, a tárgyhót követő 10. napig kell adatot szolgáltatni az adóhatóság felé egy egyoldalas űrlapon. Ha a munkavállaló előzetesen kérte, akkor a munkáltatónak figyelembe kell vennie az adóköteles jövedelemminimumot is. A társaság tulajdonosa bérjöveldelme mellett osztalékjöveldelmet is realizálhat, ez utóbbit viszont csak jövedelemadó terheli.⁹⁸

A társas vállalkozások kötelesek pontos számviteli nyilvántartásokat vezetni, és az előírt módon az adó- és vámhivatalnak, valamint a helyi önkormányzatoknak bevallást benyújtani, amelyben számot adnak a vállalkozás bevételeiről, ráfordításairól, eszközeiről

⁹⁴ [Submission of Income Tax Returns for 2019](#). 2018. november 27.

⁹⁵ [FIE ABC. 'Sole Proprietor's ABC'](#). 2018. április 23.

⁹⁶ [Business and Finance](#). 2019.

⁹⁷ [Establishing a Private Limited Company](#).

⁹⁸ *Taxation of the Income...* (2019): i. m.

és kötelezettségeiről.⁹⁹ A korlátolt felelősségű társaságnak éves jelentést kell küldeni a cégnyilvántartásba, míg az egyéni vállalkozó éves jelentés készítésére nem köteles.

Áfakötelezettségek

Az általános szabályok szerint az egyéni és a társas vállalkozások is mentesülnek az általános forgalmi adó alól, ha a várható éves adóköteles termékértékesítésből származó bevételük nem haladja meg 40 ezer eurót (2018-tól). Az értékhatár elérését a vállalkozás képviselőjének be kell jelentenie az észt adó- és vámhivatalhoz, és az áfanyilvántartásba vételt követően havonta kell az elszámolandó adót megállapítania és megfizetnie, valamint az áfabevallást feltölteni a KMD-úrlapon.¹⁰⁰ A szolgáltatást nyújtó a bevételi korlát elérése előtt is regisztrálhat az áfanyilvántartásba. A Taxify szerződési feltételeket is tartalmazó tájékoztatója külön felhívja a sofőrök figyelmét az általános forgalmi adóhoz kapcsolódó kötelezettségekre.¹⁰¹

Az adóhivatal által készített információs anyag¹⁰² kiemeli az arra az esetre vonatkozó szabályozást, ha a vállalkozás nem észtországi székhellyel rendelkezik. A Taxify-hoz hasonló szolgáltatást nyújtó Uber tevékenysége ugyanis Hollandiában (székhely) áfaköteles. Észtországban az Uber applikációval igénybe vehető utazásmegosztó szolgáltatást nyújtó vállalkozást (akár egyéni, akár társas) úgynevezett „korlátozott kötelezettségű” adóalanyként veszik nyilvántartásba az általános forgalmi adóról szóló törvény 10. § (5) bekezdése szerint. Ez azt jelenti, hogy a szolgáltatás után Észtországban 20% általános forgalmi adó fizetésére kötelezett (fordított adózás) és nem jogosult a beszerzésehez kapcsolódó előzetesen felszámított áfa levonására (a fordított adózású szolgáltatás igénybevételének ára után sem).

Adóbevételek

Az adóhatóság szerint a magánszemélyek körében (is) népszerű jövedelemszerzési lehetőség a sharing economy. A tevékenységhez kapcsolódó bevételekről azonban – ahogy a vállalkozások is – önbevallással tesznek eleget, így az adófizetés ebben a szektorban is függ az adómoráltól. Az adóhatóság oldaláról a legfontosabb, hogy biztosítsa az adóalanyok számára a legegyszerűbb megoldásokat az adókötelezettségek teljesítéséhez. A rendelkezésre álló adatok alapján 2016-ban több mint 500 sofőr szolgáltatása volt elérhető az Uber és nagyjából 2000 a Taxify applikációin keresztül, beleértve az alkalmazást használó hagyományos taxisofőröket is.¹⁰³ Az adóhivatal tájékoztatása szerint minden bizonnyal

⁹⁹ *Requisites for Payment...* (2019): i. m.

¹⁰⁰ *Taxation of the Income...* (2019): i. m.

¹⁰¹ *Global Terms...* (2019): i. m.

¹⁰² *Taxation of the Income...* (2019): i. m.

¹⁰³ BNN: Estonian Rideshare Drivers Declare More Income Since Declaration Simplified. *Baltic News Network*, 2017a. február 14.

a 2015-ben bevezetett egyszerűsített, *pre-filled* rendszerű bevallásnak is köszönhető, hogy az utazásmegosztó szolgáltatásokat nyújtó magánszemélyek által bevallott jövedelmek 2016-ban lényegesen meghaladták az előző évben bevallott adatokat (1. táblázat).

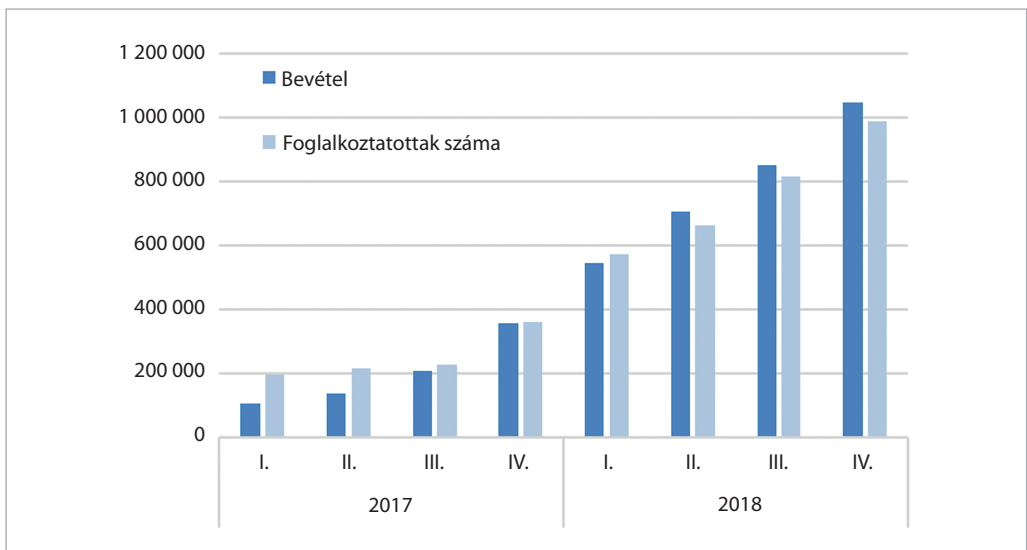
1. táblázat: Az utazásmegosztó platformok által továbbított információk alapján készült, előre kitöltött bevallások főbb adatai

	2015	2016
Sofőrök száma, fő	69	319
Bevallott jövedelem, euró	67 800	450 000

Forrás: Mailin Aasmäe: *Income Declared Through Uber and Taxify Has Overwhelmingly Increased*. Estonian Tax and Customs Board, 2017 alapján a szerző szerkesztése

Az egyszerűsített bevallás lehetőségét Hannes Udde, az észti adó- és vámhivatal szolgáltatási osztályának vezető specialistája a következőképpen kommentálta: „Az adóalanyok számára kényelmesen alkalmazható és betartható szabályok bevezetése hatékonyabb módja a célok elérésének, mint az ellenőrzés.”¹⁰⁴

Az észti adó- és vámhivatal oldalán közzétett adatok alapján a Taxify Kft. által befizetett adók összege is dinamikusan növekedett mind a foglalkoztatottakhoz kapcsolódóan, mind pedig az egyéb adókötelezettségeket tekintve.



7. ábra: A Taxify Kft. által befizetett adók (euró) negyedévente 2017-ben és 2018-ban

Forrás: az észti adó- és vámhivatal honlapja¹⁰⁵ alapján a szerző szerkesztése

¹⁰⁴ Aasmäe (2017): i. m.

¹⁰⁵ Taxes Paid... (2019): i. m.

Korszerű adóigazgatás – a fenntartható növekedés alapja

Az észt kormányzati intézkedések fontos kiindulópontja az az alapelv, amely szerint a bürokrácia csökkenti a versenyképességet és az életminőséget, ezért az állami szervezeteknek láthatatlannak kell lenni a napi ügyekben, de természetesen azonnal elérhetőnek lenni szükség esetén.¹⁰⁶ A 2017. október elején Tallinnban tartott – találoan elnevezett *SmartEST Taxation* – konferencián adózási és informatikai szakemberek a következő generációs intelligens és biztonságos e-szolgáltatásokról egyeztettek, elsősorban az adózáshoz szükséges adatok összegyűjtésére vonatkozóan. A konferencián bemutatták az észt adó- és vámhivatal és a Tartui Egyetem közös kísérleti projektjét, amelynek célja annak felmérése, hogy lehetséges-e különböző gazdasági helyzetek előrejelzése és megválaszolása a rendelkezésre álló adózási adatok birtokában.¹⁰⁷

Az adóigazgatáshoz kapcsolódó fejlesztések tovább folytatódtak 2018-ban is, aminek következtében a felhasználói oldal élvez prioritást. Ennek keretében újult meg például 2018. június 18-tól a foglalkoztatási bejelentő/nyilvántartó felület.¹⁰⁸ Az adófizetési rendszer átalakításával és kiterjesztésével, valamint a vizuális karakterek tökéletesítésével az online felületek használata tovább egyszerűsödik, és kényelmesebb felhasználást tesz lehetővé. Az e-ETCB (Estonian Tax and Customs Board) megújításának teljes összege a becslések szerint mintegy 5 millió euróba kerül.¹⁰⁹

A modern (adó)környezet is hozzájárul ahhoz, hogy a Világbank által 15. alkalommal megjelentetett *Doing Business* című kiadvány 2018-as számában a vállalkozások alapításához, illetve működésükhöz biztosított feltételek alapján Észtország az előkelő 12. helyen szerepel a vizsgálatba bevont 190 ország között.¹¹⁰ Az észt kormányzat által létrehozott Észt Befektetési Ügynökség (EIA) célja a külföldi vállalkozások letelepedésének előmozdítása. Ennek érdekében egyszeri ingyenes befektetési tanácsadást kínál a cégeknek, és honlapján részletesen, lépésről lépésre leírják a vállalkozásalapítás menetét, gyorslinkekkel kiegészítve (szükséges nyomtatványok, könyvvizsgálói adatbázis, elérhetőségek stb.), valamint felhívja a figyelmet az e-állampolgárság lehetőségére is.¹¹¹ Külön honlap segíti a döntést azok számára, akik vállalkozást kívánnak alapítani, tíz pontban összefoglalva a legfontosabb érveket Észtország mellett.¹¹² Ezek között természetesen szerepel a minimális adminisztrációs kötelezettség kiemelése is. Az intézkedések hatására folyamatosan nő, és 2019. januárban már elérte a 48 ezer főt az e-állampolgárok száma, köztük olyan prominens személyiségekkel, mint Ferenc pápa és Bill Gates.¹¹³

¹⁰⁶ Vainsalu (2017): i. m.

¹⁰⁷ Conference “SmartEST Taxation”. 2017. október 30.

¹⁰⁸ Kaia-Liisa Kallas: *Employment Register Got a New Design*. Estonian Tax and Customs Board, 2018. június 26.

¹⁰⁹ *Development of New ETCB E-portal Begins*. 2017. október 23.

¹¹⁰ World Bank: *Doing Business 2018 – Reforming to Create Jobs*. World Bank Group Flagship Report. 15th edition. Washington, D. C., 2017.

¹¹¹ *Estonia Embraces Uber and Taxify as First European Country to Legalize and Regulate Ride-Sharing*. 2016. március.

¹¹² *Why Estonia?* 2019.

¹¹³ Juvien Galano: *The Road Well Travelled*. *E-Estonia.com*, 2019. január.

A digitális állampolgárok számára Észtország a virtuális fizetőeszköz, az estcoin bevezetését tervezi, amely az e-vállalkozások életét is megkönnyítené oly módon, hogy például ezzel egyenlíthetnék ki a kormányzati szolgáltatásokat, bírságokat.¹¹⁴ Az észt alapítványok létrehozásához és igazgatásához is meglehetősen rugalmas feltételeket biztosít a vonatkozó törvény (Estonian Foundation Act) jelenleg hatályos változata anélkül, hogy kifejezetten nevesítené a magánalapítványokat.¹¹⁵

A pénzügyminisztérium előrejelzése szerint az észt gazdaság 2017-ben 4,3%-kal, 2018-ban 3,3%-kal fog növekedni, ezzel párhuzamosan a GDP-arányos adóterhelés 33% alá csökkent.¹¹⁶

A növekedés legfőbb mozgatórugója a beruházások által támasztott hazai kereslet, de az export bővülésére is számítanak. A termelékenység növekedése magasabb átlagkeresetet tesz lehetővé, amely eléri az 1280 eurót havonta a 2017-es 1217 euróhoz képest.¹¹⁷ A kormány adópolitikai intézkedései összhangban vannak az uniós ajánlásokkal, amelyek egyik fő eleme az elvonási szerkezetet tekintve a jövedelemadók szerepének további csökkentése a fogyasztáshoz kapcsolódó adóbevételek növelése mellett.

Az Észtországban regisztrált áfaalanyok száma folyamatosan növekszik, köszönhetően többek között az egyszerű ügyintézésnek. Az áfa általános mértéke öt éve 20%, az adónemből származó bevételek emelkedéséhez pedig nemcsak a gazdaság bővülése, hanem az adórés csökkenése is hozzájárul. A gazdaság tisztulásával az áfarést négy év alatt sikerült megfelelni és évi 6–7%-on tartani, ami mintegy 3–4%-kal alacsonyabb az uniós tagállamok becsült átlagánál.¹¹⁸ Ehhez kapcsolódó legújabb intézkedés, hogy 2019. február 1-jétől az üzemanyag-értékesítők számára kötelező a valós idejű adatszolgáltatás (Taxation Act 25. §) az X-Roadon vagy az adóhivatal online felületén keresztül.

A tanulmányban részletesen ismertetett utazásmegosztó szolgáltatás zökkenőmentes adóztatása mellett a sharing economy másik húzóágazatára, a szálláshely-szolgáltatásból származó jövedelmekre is „odafigyel” az adóhivatal. A szálláshely-szolgáltatáshoz kapcsolódó bevételekről történő adatszolgáltatáshoz kínál önkéntes megoldást az adóhivatal. Az Airbnb-vel aláírt megállapodás értelmében a vendéglátók bevételéről 2018. december 14-től automatikusan értesül(het) az adóhivatal. A szolgáltatást nyújtók részéről a csatlakozás (aktuálisan) önkéntes, de minden bizonnyal sokan választják majd ezt a megoldást, mivel a bevalláshoz kapcsolódó kötelezettségeket jelentősen egyszerűsíti.¹¹⁹

¹¹⁴ BNN: Estonia Continues Work on Its Digital Currency. *Baltic News Network*, 2017b. december 19.

¹¹⁵ Turgay Kuleli – Urmas Kaarlepy: Is the Estonian Foundation Act Ready for Private Purposes? *Trusts & Trustees*, 23. (2017), 6.

¹¹⁶ Eurostat: *Tax-to-GDP Ratio up to 40.2% in EU*. Eurostat Press Office, 2018. november 28.

¹¹⁷ Ott Heinapuu: *Ministry of Finance Forecasts Estonian Economic Growth of 4.3 Percent for 2017*. Estonia, Ministry of Finance. 2017.

¹¹⁸ CASE: Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2018 Final Report. *Center for Social and Economic Research and Institute for Advanced Studies*. Warsaw, 2018.

¹¹⁹ Kaia-Liisa Tabri: *Estonia and Airbnb Sign Unique Agreement on Host Income Tax*. Estonia, Tax and Customs Board, 2018.

Összegzés, következtetések

A kutatások alapján az adókönyvet megítéléskor a szabályozás átláthatósága és kiszámíthatósága egyre nagyobb súllyal szerepel az adóterhek számbavétele mellett a döntéshozatal során, így a különböző adó-versenyképességi összehasonlítások készítésekor egyre nagyobb figyelmet szentelnek az elemzések az adóügyvitelhez szükséges időigényre. Az adóadminisztrációra fordított idő minimalizálásával az adóalanyok számára több idő marad a jövedelemszerző tevékenységre és az egyszerűbb ügyviteli előírások mellett az adóalanyok nagyobb valószínűséggel teljesítik adókötelezettségeiket. Mindez az adóterhek növelése nélkül eredményezhet magasabb adóbevételt, valamint a digitális infrastruktúra kiépítésével az adóbeszedés és adónyilvántartás is hatékonyabbá válhat. Az Észtországban kialakított és folyamatosan megújuló high-tech adórendszer fenntartható gazdasági fejlődést tesz lehetővé, kedvező befektetési és működési környezetet teremtve a vállalkozásoknak.

Az elektronikus adózási szolgáltatások további fejlesztésével Észtország célja a teljes, valós idejű adatszolgáltatás megvalósítása, az értékesítésre, a készletnyilvántartásra és a bérfizetésre vonatkozóan, az adómegfelelés nyomán követése érdekében, de az adóalanyok terheit nem növelve, hanem csökkentve olyan innovatív megoldásokkal, amelyeket az ügyfelek előzetesen vagy a bevezetést követően is véleményezhetnek. Ezek közül is kiemelendő az az alkalmazás, amelyet a kormányzat az LHV Bankkal közösen fejlesztett ki, lényegesen egyszerűsítve a vállalkozások adóügyvitelét.

Észtország nemcsak a közsféra digitalizációjában jár élen, hanem néhány törvényének kiegészítésével és módosításával elsőként legalizálta a sharing economyt. A tárgyalássorozatot vezető parlamenti képviselő, Kalle Palling nyilatkozata jól jellemzi a kormányzat nézőpontját, amely szerint „az elavult technológiának múzeumban van a helye, és nem szabad állami szinten védeni [...]; a dinamikus (technológiai) fejlődés miatt készen kell állnunk arra, hogy akár évente változtassuk a törvényeket, ha szükséges”.¹²⁰ Az egyeztetési tárgyalásokkal kapcsolatban a Taxify Kft. ügyvezetője, Markus Villig elmondta, a céget büszkeséggel tölti el, hogy részese lehetett a parlamenti munkának, elősegítve az életképes módosítások megalapozását.¹²¹ Az észt startup megjelenése és a ridesharing szabályozása a teljes iparágra hatást gyakorolt. Valamennyi érintett rendelkezést felülvizsgálva a kormányzat és a piaci szereplők között olyan kompromisszum született, amely megfelel a hagyományos taxitársaságoknak és az online platformon szerveződő vállalkozásoknak is, definiálva a közös vonásokat és az eltérő előírásokat is. Az adóhivatal minden lehetséges módon segíti a jogkövető magatartás kialakítását az új piaci szereplők számára is, aminek eredményességét mutatja az utazásmegosztó szolgáltatásokat nyújtó magánszemélyek által bevallott jövedelmek növekedése az egyszerűsített bevallási lehetőség bevezetését követően.

¹²⁰ Hirst–Posaner (2017): i. m.

¹²¹ *Estonia Embraces Uber...* (2016): i. m.

A prognózisok szerint hosszabb távon lényegesen csökkenhet a háztartásokban tartott második autók száma, hiszen – a 2018. július 1-jétől ingyenes helyi tömegközlekedés mellett¹²² – a lakosság szívesen és egyre tudatosabban veszi igénybe a városi közlekedés során a ridesharing szolgáltatásokat.

A rugalmas és korrekt észtországi szabályozás más országok számára is példaértékű lehet.

¹²² Aili Vahtla: Simson: Free Regional Public Transport to be Introduced in July. *ERR News*, 2018. március 2.

Irodalomjegyzék

- Aasmäe, Mailin: *Income Declared Through Uber and Taxify Has Overwhelmingly Increased*. Estonian Tax and Customs Board, 2017. Online: www.emta.ee/eng/income-declared-through-uber-and-taxify-has-overwhelmingly-increased
- Auchard, Eric – David Mardiste: Taxify Hopes to Lure Uber Drivers with Larger Share of the Fare. *Reuters*, 2017. június 16. Online: www.reuters.com/article/us-uber-competition-taxify/taxify-hopes-to-lure-uber-drivers-with-larger-share-of-the-fare-idUSKBN1971MW
- Azt ígérük, 10–15 perc alatt jön majd szilveszter este taxi: íme Budapest taxis hótérképe. *Hvg.hu*, 2018. december 29. Online: https://hvg.hu/tudomany/20181229_taxify_budapest_taxi_hoterkep_szilveszter_ujev_taxirendeles
- BC: Revenue of Taxify More than Triples in 2016. *The Baltic Course*, 2017a. augusztus 28. Online: www.baltic-course.com/eng/good_for_business/?doc=132563
- BC: Taxify to Rent Out 100 New CNG Cars to Drivers. *The Baltic Course*, 2017b. november 21. Online: www.baltic-course.com/eng/transport/?doc=135223
- BNN: Estonian Rideshare Drivers Declare More Income Since Declaration Simplified. *Baltic News Network*, 2017a. február 14. Online: www.bnn-news.com/estonian-rideshare-drivers-declare-more-income-since-declaration-simplified-160292
- BNN: Estonia Continues Work on Its Digital Currency. *Baltic News Network*, 2017b. december 19. Online: <http://bnn-news.com/estonia-continues-work-on-its-digital-currency-176669>
- Cannon, Sarah – Lawrence H. Summers: How Uber and Sharing Economy Can Win Over Regulators. *Harvard Business Review*, 2014. október 13. Online: <https://hbr.org/2014/10/how-uber-and-the-sharing-economy-can-win-over-regulators/>
- CASE: Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2018 Final Report. *Center for Social and Economic Research and Institute for Advanced Studies*. Warsaw, 2018. Online: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2018_vat_gap_report_en.pdf
- Castellanos, Sara: Estonia's CIO Tackles AI Strategy for Government. *The Wall Street Journal*, 2018. november 28. Online: https://blogs.wsj.com/cio/2018/11/28/estonias-cio-tackles-ai-strategy-for-government/?mod=djemCIO_h
- Cavegn, Dario: Riigikogu Passes Uber Law to Regulate Rideshare Services. *Eesti Rahvusringhääling (ERR)*, 2017. június 16. Online: <https://news.err.ee/602458/riigikogu-passes-uber-law-to-regulate-rideshare-services>
- Czosseck, Christian – Rain Ottis – Anna-Maria Talihärm: Estonia after the 2007 Cyber Attacks: Legal, Strategic and Organisational Changes in Cyber Security. *Cyber Warfare and Terrorism*, 1. (2011), 1. 24–34. Online: www.irma-international.org/viewtitle/61328/
- Estonica: Changes in Estonian Economy in the 1990s. In *Estonica – Encyclopedia About Estonia*. Eesti Instituut, 2010. Online: www.estonica.org/en/Economy/
- EU2017.EE: *Programme of the Estonian Presidency of the Council of the European Union*. 2017 július 1. – 2017. december 31. Európai Tanács, 2018. 19–22. Online: www.eu2017.ee/sites/default/files/2017-06/EU2017EE%20Programme_0.pdf
- European Commission: *Digital Economy and Society Index (DESI) 2018 – Country Report Estonia*. Brussels, 2018. május. Online: http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2018-20/ee-desi_2018-country-profile_eng_B43FFF58-F3FD-633C-F5833D8295BB9EB0_52221.pdf

- Eurostat: *Tax-to-GDP Ratio up to 40.2% in EU*. Eurostat Press Office, 182/2018. 2018. november 28. Online: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9409920/2-28112018-AP-EN.pdf/54409e5e-6800-4019-b7c1-580797a67001>
- Galano, Juvien: *The Road Well Travelled*. *E-Estonia.com*, 2019. január. Online: <https://e-estonia.com/the-road-well-travelled/>
- Geradin, Damien: *Uber and the Rule of Law: Should Spontaneous Liberalization be Applauded or Criticized?* *George Mason Law & Economics Research Paper*, No. 15–53. Competition Policy International, 2015. Online: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2693683
- Ginevičius, Romualdas – Manuela Tvaronavičienė: *Globalization Processes in Baltic Countries: Analysis of Trends in Lithuania, Latvia and Estonia*. *Journal of Business Economics and Management*, 4. (2003), 1. 62–71. Online: <http://dx.doi.org/10.1080/16111699.2003.9636039>
- Hankewitz, Sten: *Estonian Bank Enables Entrepreneurs to Automatically Declare Taxes on Paid Wages*. *Estonian World*, 2017. április 19. Online: <http://estonianworld.com/business/estonian-bank-enables-entrepreneurs-to-automatically-declare-taxes-on-paid-wages/>
- Heinapuu, Ott: *Ministry of Finance Forecasts Estonian Economic Growth of 4.3 Percent for 2017*. Estonia, Ministry of Finance. 2017. Online: www.rahandusministeerium.ee/en/news/ministry-finance-forecasts-estonian-economic-growth-43-cent-2017
- Herich György: *Adó 2017. Magyarázatok*. Pécs, Penta Unió, 2017.
- Hermann Ildi: *Észtország magyar IT-szakembereket csábít*. *Index.hu*, 2018. szeptember 8. Online: https://index.hu/gazdasag/2018/09/07/esztorszag_magyar_it-szakembereket_csabit/#
- Hirst, Nicholas – Joshua Posaner: *If Uber can't make it in London, then Where?* *Politico.eu*, 2017. szeptember 22. Online: www.politico.eu/article/uber-london-europe-ecj-tfl-kalanick-paris/
- Ignác István: *Az észt csoda titka*. *Világgazdaság*, 2016. július 19. Online: www.vg.hu/velemenyl/az-eszt-csoda-titka-472893/
- Jegorov, Dmitri: *Here's Why Tax Evaders are Disappointed in Estonian E-Residency*. *E-Residency Blog*, 2018. március 20. Online: <https://medium.com/e-residency-blog/heres-why-tax-evaders-are-disappointed-in-estonian-e-residency-2322644f5f59>
- Kallas, Kaia-Liisa: *Employment Register Got a New Design*. Estonian Tax and Customs Board, 2018. június 26. Online: www.emta.ee/eng/employment-register-got-new-design
- Kari, Seppo – Jouko Ylä-Liedenpohja: *Cost of Capital for Cross-Border Investment: The Fallacy of Estonia as a Tax Haven*. *Baltic Journal of Economics*, 5. (2004), 1. 28–43. Online: <http://dx.doi.org/10.1080/1406099X.2004.10840416>
- Kelenhegyi Péter: *Taxify: Az észt unikornis álmai*. *Computerworld*, 2018. július 19. Online: <https://computerworld.hu/uzlet/taxify-az-eszt-unikornis-almal-250358.html>
- Kovács Ádám: *Forradalom zajlik egy kis európai országban – Nyolcszorosára nőhet az állampolgárai száma*. *Portfolio.hu*, 2017. szeptember 25. Online: www.portfolio.hu/gazdasag/forradalom-zajlik-egy-kis-europai-oroszagban-nyolcszorosara-nohet-az-allampolgarai-szama.1.262613.html
- Kuleli, Turgay – Urmas Kaarlepy: *Is the Estonian Foundation Act Ready for Private Purposes?* *Trusts & Trustees*, 23. (2017), 6. 653–657. Online: www.sirel.com/images/OxfordUniversityIsTheEstonianFoundationActReadyForPrivatePurposesJuly2017.pdf
- Laurits, Rainer: *Banks' Lending Decisions will be Based on TCB Data on Applicants' Real Income*. Estonia, Tax and Customs Board, 2018. Online: www.emta.ee/eng/banks-lending-decisions-will-be-based-tcb-data-applicants-real-income
- Munford, Monty: *Estonia Embraces Uber and Taxify as First European Country to Legalize and Regulate Ride-Sharing*. *Forbes*, 2016. február 28. Online: www.forbes.com/sites/

[montymunford/2016/02/28/estonia-embraces-uber-and-taxify-as-first-european-country-to-legalize-and-regulate-ride-sharing/#32bdf9143c5b](https://montymunford.com/2016/02/28/estonia-embraces-uber-and-taxify-as-first-european-country-to-legalize-and-regulate-ride-sharing/#32bdf9143c5b)

- Nagy László: Az adórendszer hatása a vállalati versenyképességre és a tőkebeáramlásra. Nemzetközi összehasonlítás a közép-kelet-európai térségben. *Pénzügyi Szemle*, 62. (2017), 1. 21–36.
- Norkus, Zenonas: Why Did Estonia Perform Best? The North–South Gap in the Post-Socialist Economic Transition of the Baltic States. *Journal of Baltic Studies*, 38. (2007), 1. 21–42. Online: <http://dx.doi.org/10.1080/01629770701223502>
- Odineca, Marija: Estonian Taxify First in the World to Launch Mobile Billing for Cabs. *ArcticStartup*, 2015. május 5. Online: <http://arcticstartup.com/estonian-taxify-first-in-the-world-to-launch-mobile-billing-for-cabs/>
- OECD: *Tax Administration 2015: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies*. Paris, OECD Publishing, 2015. Online: www.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-administration-2015_tax_admin-2015-en
- OECD: *PISA 2015. Results in Focus*. Paris, OECD, Programme for International Students Assessment 2015 Survey, 2016. Online: www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf
- OECD: *Tax Administration 2017: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies*. Paris, OECD Publishing, 2017. Online: http://dx.doi.org/10.1787/tax_admin-2017-en
- OECD: *Forum on Tax Administration*. Paris, OECD Centre for Tax Policy and Administration, 2019. Online: www.oecd.org/tax/forum-on-tax-administration/about/
- Paternoster, Dario: *General Tax Policy*. Strasbourg, European Parliament, 2018. Online: www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/92/general-tax-policy
- Plucinska, Joanna: For Uber, if Only Estonia Were Europe. Troubled American Ride-Sharing Giant Gets Some Rare Good News in Tech-Friendly Baltics. *Politico.eu*, 2017. november 2. Online: www.politico.eu/article/uber-estonia-europe-london-licensing-ride-sharing/
- Pomerleau, Kyle – Scott Hodge – Jared Walczak: *International Tax Competitiveness Index 2017*. Washington, D. C., Tax Foundation, 2017. Online: <https://files.taxfoundation.org/20171030112339/TaxFoundation-ITCI-2017.pdf>
- Puzule, Anita: Assessment of Direct Taxation Instruments. *Journal of Social Sciences*, 1. (2015), 7. 147–163. Online: <http://dx.doi.org/10.17770/Iner2015vol1.7.1186>
- PwC: *Paying Taxes 2018*. PwC Netherlands – World Bank Group, 2018. Online: www.pwc.com/gx/en/paying-taxes/pdf/pwc_paying_taxes_2018_full_report.pdf
- Raudla, Ringa: Effects of a Constitution on Taxation: The Role of Constitutional Review in the Development of Tax Laws in Estonia. *Halduskultuur – Administrative Culture*, 12. (2011), 1. 76–105. Online: <http://halduskultuur.eu/journal/index.php/HKAC/issue/view/10>
- Raudla, Ringa – Rainer Kattel: Why Did Estonia Choose Fiscal Retrenchment After the 2008 Crisis? *Journal of Public Policy*, 31. (2011), 2. 163–186. Online: <https://doi.org/10.1017/S0143814X11000067>
- Raudla, Ringa – Karsten Staehr: Pension Reforms and Taxation in Estonia. *Baltic Journal of Economics*, 4. (2003), 1. 64–92. Online: www.academia.edu/19831492/Pension_Reforms_and_Taxation_in_Estonia
- Schware, Robert – Arsala Deane: Deploying E-Government Programs: The Strategic Importance “I” Before “E”. *Info*, 5. (2003), 4. 10–19. Online: <https://doi.org/10.1108/14636690310495193>
- Tabri, Kaia-Liisa: *Estonia and Airbnb Sign Unique Agreement on Host Income Tax*. Estonia, Tax and Customs Board, 2018. Online: www.emta.ee/eng/estonia-and-airbnb-sign-unique-agreement-host-income-tax

- Treija, Ieva: Uber, What? Taxify is the Most Popular Taxi Startup in the Baltics. *EU-Startups.com*, 2016. február 24. Online: www.eu-startups.com/2016/02/uber-what-taxiy-is-the-most-popular-taxi-startup-in-the-baltics/
- Vahtla, Aili; Simson: Free Regional Public Transport to be Introduced in July. *ERR News*, 2018. március 2. Online: <https://news.err.ee/687028/simson-free-regional-public-transport-to-be-introduced-in-july>
- Vainsalu, Heiko: How do Estonians Save Annually 820 Years of Work Without Much Effort? *E-estonia.com*, 2017. december. Online: <https://e-estonia.com/how-save-annually-820-years-of-work/>
- World Bank: *Doing Business 2018 – Reforming to Create Jobs*. World Bank Group Flagship Report. 15th Edition. Washington, D. C., 2017. Online: www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2018

Törvények

- Funded Pensions Act Passed 14. 04. 2004, RT I 2004, 37, 252. Entry Into Force 01. 05. 2004. In Force From: 13. 01. 2019. Translation Published: 21. 01. 2019. Online: www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/523012014002/consolide/current
- Health Insurance Act Passed 19. 06. 2002, RT I 2002, 62, 377. Entered into Force in Accordance with § 90. In Force from: 20. 01. 2014. Online: www.riigiteataja.ee/en/eli/520012014001/consolide
- Income Tax Act Passed 15. 12. 1999, RT I 1999, 101, 903. Entry into Force 01. 01. 2000. In force from: 01. 01. 2019. Translation published: 29. 01. 2019. Online: www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/518062015017/consolide/current
- Public Transport Act Passed 18. 02. 2015 RT I, 23.03.2015, 2. Entry into Force: 01. 10. 2015. Last Amended: 01. 11. 2017. Online: www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/520092017001/consolide
- Simplified Taxation of Business Income Act Passed 19. 06. 2017. In Force from: 01. 01. 2018. Online: www.riigiteataja.ee/en/eli/522122017001/consolide
- Social Tax Act Passed 13. 12. 2000 RT I 2000, 102, 675. Entry into Force 01. 01. 2001, Partially 01. 01. 2002. a. In Force from: 17. 12. 2018. Translation Published: 13. 12. 2018. Online: www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/508012015004/consolide/current
- State Pension Insurance Act Passed 05. 12. 2001, RT I 2001, 100, 648. Entry into Force 01. 01. 2002. In Force from: 20. 01. 2014. Online: www.riigiteataja.ee/en/eli/504072014011/consolide
- Taxation Act Passed 20. 02. 2002, RT I 2002, 26, 150. Entry into Force Pursuant to § 170. In Force from: 01. 01. 2019. Translation Published: 25. 01. 2019. Online: www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/515022016001/consolide/current
- Value-Added Tax Act Passed 10. 12. 2003, RT I 2003, 82, 554. Entry into Force Pursuant to § 50. In Force from: 01. 03. 2014. Online: www.riigiteataja.ee/en/eli/527022014003/consolide

Internetes források

Az észtt adóhivatal honlapjáról:

- Businesses Can View Ratings of Their Tax Compliance on the ETCB's e-portal*. 2017. október 6. Online: www.emta.ee/eng/businesses-can-view-ratings-their-tax-compliance-etcbs-e-portal

Business Income. 2018. június 27. Online: www.emta.ee/eng/private-client/declaration-income/business-income

Business Operators Get a VAT Number Automatically Now. 2017. május 23. Online: www.emta.ee/eng/business-operators-get-vat-number-automatically-now

Conference “SmartEST Taxation”. 2017. október 30. Online: www.emta.ee/eng/smarttax17

Development of New ETCB E-Portal Begins. 2017. október 23. Online: www.emta.ee/eng/development-new-etcb-e-portal-begins

FIE ABC. ‘Sole Proprietor’s ABC’. 2018. április 23. Online: www.emta.ee/et/ariklient/registreerimine-ettevotlus/uuusilisest-isikust-ettevotjale/fie-abc

Income Declared Through Uber and Taxify Has Overwhelmingly Increased. 2017. június 1. Online: www.emta.ee/eng/income-declared-through-uber-and-taxify-has-overwhelmingly-increased

National Minimum Wage Rates. 2020. december 28. Online: www.emta.ee/eng/business-client/income-expenses-supply-profit/income-tax-withheld/national-minimum-wage-rates

Requisites for Payment of Taxes. 2019. január 24. Online: www.emta.ee/eng/business-client/taxation-payment-taxes/requisites-payment-taxes

Salary payment – A Payment Solution Developed by LHV Bank and the Estonian Tax and Customs Board. 2018. október 31. Online: www.emta.ee/eng/information-and-news-e-tax-customs/salary-payment-payment-solution-developed-lhv-bank-and-estonian

Submission of Income Tax Returns for 2019. 2019. december 20. Online: www.emta.ee/eng/private-client/declaration-income/submission-income-tax-returns-2017

Taxation of the Income of Drivers Providing Taxi Service Through a Ride-Sharing Platform. 2018. december 6. Online: www.emta.ee/eng/private-client/declaration-income/business-income/about-taxation-income-uber-and-taxify-drivers

Taxes Paid, Turnover and Number of Employees. 2019. január 29. Online: www.emta.ee/eng/taxes-paid

Tax Rates. 2019. Online: www.emta.ee/eng/business-client/income-expenses-supply-profits/tax-rates

The Information System of the Estonian Master Tariff Moves to Smartphone as First in Europe. 2017. április 20. Online: www.emta.ee/eng/information-system-estonian-master-tariff-moves-smartphone-first-europe

Az észtt kormányzati információs portálról

Doing Business as a Sole Proprietor. 2019. Online: www.eesti.ee/en/entrepreneur/establishing-a-company/doing-business-as-a-sole-proprietor-fie/

Establishing a Private Limited Company. 2019. Online: www.eesti.ee/en/entrepreneur/establishing-a-company/establishing-a-private-limited-company-oue/

Health Insurance and Taxes for Employees. 2019. Online: www.eesti.ee/en/entrepreneur/occupational-environment-and-personnel/health-insurance-and-taxes-for-employees/

Income Tax. 2019. Online: www.eesti.ee/en/entrepreneur/taxes/income-tax/

A Taxify Kft. honlapjáról

Available Services. 2019. Online: <https://taxify.eu/cities/tallinn/>

Csatlakozz a Taxify csapatához sofőrként. 2019. Online: <https://partners.taxify.eu/driver-signup>

Global Terms for Riders, Drivers and Service Providers. 2019. Online: <https://taxify.eu/legal/>
Taxify Cities List. 2019. Online: <https://taxify.eu>
Why Taxify for Business? 2019. Online: <https://taxify.eu/business/>

Egyéb internetes források

Business and Finance. 2019. Online: <https://e-estonia.com/solutions/business-and-finance/e-tax/>
E-creditinfo. 2019. Online: www.creditinfo.ee/en/e-krediidiinfo-database/
Establishing a Company. 2019. Online: <https://investinestonia.com/business-in-estonia/establishing-company/process/>
Estonia Embraces Uber and Taxify as First European Country to Legalize and Regulate Ride-Sharing. 2016. március. Online: <https://investinestonia.com/estonia-embraces-uber-and-taxify-as-first-european-country-to-legalize-and-regulate-ride-sharing/>
Info. 2017. december 20. Online: <https://teetasu.ee/info>
Mandatory Funded Pension – II pillar. 2019. Online: www.pensionikeskus.ee/en/ii-pillar/mandatory-funded-pension-ii-pillar/
Now you can Pay your Taxes in one Click. 2017. április. Online: <https://e-estonia.com/now-you-can-pay-your-taxes-in-one-click/>
Rahandusministeerium: Taxes. 2017. augusztus 17. Online: www.rahandusministeerium.ee/en/tax-and-customs-policy/taxes
Revenue of Taxi Hailing App Taxify Grows to 18 Million in 2017. 2018. július 7. Online: <https://news.err.ee/844777/revenue-of-taxi-hailing-app-taxify-grows-to-18-million-in-2017>
Supplementary Funded Pension – III Pillar. 2019. Online: www.pensionikeskus.ee/en/iii-pillar/supplementary-funded-pension-iii-pillar/
Why Estonia? 2019. Online: <http://startupestonia.ee/why-estonia>
X-Road. 2019. Online: <https://cyber.ee/competences/business-domains/#x-road>